

PIKC „Daugavpils Būvniecības tehnikums”

Mācību priekšmets:
Pilsētbūvniecība

Specialitāte:
Arhitektūras tehniķis
3.kurss

Tēmas “Apdzīvotu vietu attīstība” mācību materiāls

Metodiskā izstrādne

Pedagogs: Olga Krumpāne

Daugavpils
2020

ANOTĀCIJA

OLGA KRUMPĀNE

TĒMAS “APDZĪVOTU VIETU ATTĪSTĪBA” MĀCĪBU MATERIĀLS

Mērķis: paaugstināt vidējās profesionālās izglītības kvalitāti, nodrošināt mācību priekšmeta “Pilsēt būvniecība” apgūšanas augstu kvalitāti un sniegt izglītojamajiem iespēju pielietot pilsēt būvniecības zināšanas multidisciplinārajā- arhitektūrās, vēstures, ekonomikas un sociālās- kontekstā

Uzdevumi: izstrādāt pilnu mācību-metodisko materiālu komplektu programmas “Arhitektūras materiālmācībā” īstenošanai: teorētiskās lekcijas-prezentācijas, darba lapas, praktiskie uzdevumi un pārbaudes darbi

Mērķauditorija (programmas nosaukums, kurss): Arhitektūras tehniķis, trešais profesionālās kvalifikācijas līmenis, 4 gadi, klātie 3.kurss

Metodiskās izstrādes praktiskais pielietojums: Mācību metodiskais materiāls paredzēts PIKC „Daugavpils Būvniecības tehnikums” mācību priekšmeta “Pilsēt būvniecība” skolotājiem

Uzkates un citi mācību līdzekļi: metodiskais komplekss sastāv no prezentācijā, darba lapām, praktiskā darba uzdevumiem un pārbaudes darbiem atbilstoši mācību programmas tēmām

Metodiskās izstrādes aktualitāte/novitāte: izstrādāts materiāls nodrošinās skolotāju un izglītojamo ikdienas mācību darbu efektivitāti un izglītojamajiem nodrošinās iespēju apgūt mācību priekšmeta standartā un profesiju standartā noteiktās kompetences.

SATURS

IEVADS.....	4
1. MĀCĪBU TĒMAS UZDEVUMI	5
1. TĒMAS STRUKTŪRA	6
2. STUNDU MĀCĪBU TEMĀTISKAIS MATERIĀLS	7
1.1. Apakštēma: Apdzīvoto vietu izvietojanas veidi un struktūra.....	7
2.2. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: protopilsētas	7
2.3. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: vēsturiskie urbanizācijas centri	7
2.4. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: viduslaiku pilsētas Eiropā	7
2.5. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Renesanses pilsētas. “Ideālās pilsētas” ...	7
2.6. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Parīzes pilsētplānošanas posmi -2	8
2.7. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Parīzes pilsētplānošanas posmi -2	8
2.8. Pārbaudes darbs par tēmu	8
SECINĀJUMI	9
LITERATŪRAS SARAKSTS.....	10
PIELIKUMI.....	11
Lekciju prezentācijas	
Praktiskie darbi	
Darba lapas un pārbaudes lapas	

IEVADS

Mācību materiālu kopums izstrādāts tēmas “Apdzīvotu vietu attīstība” pasniegšanai. Mācību materiālu komplektā ietilpst:

- Teorijas lekciju materiāls – prezentācijas, izstrādātas ar MS PowerPoint programmatūras palīdzību
- Praktiskie darbi ar vērtēšanas kritērijiem, paredzēti pildīšanai nodarbību laikā un mājās
- Darba lapas – darbam klasē mācību materiāla apguves kvalitātes kontrolei pašvērtēšanas ceļā
- Pārbaudes darbi – starpposmu zināšanu un prasmju apgūšanas kontrolei
- Tēmas noslēguma pārbaudes darbs – apgūto zināšanas un prasmju kvalitātes vērtēšanai

Izstrādāts materiāls dod iespēju elastīgi kombinēt apakštēmu mācību elementus atkarībā no stundu saraksta izkārtojuma (dubultas nodarbības) un grupas sagatavotības līmeņa (spējas strādāt individuāli mājās).

1. MĀCĪBU TĒMAS UZDEVUMI

Pilsētībūvniecības mācību kursa galvenais mērķis ir sniegt pamatzināšanas par plānošanas un pilsētībūvniecības aktualitātēm mūsdienu teorijā un praksē; sekmēt teorētisko zināšanu un praktisko prasmju apgūšanu pilsētībūvniecībā mūsdienu urbanizācijas procesu kontekstā.

Tēmas “Apdzīvotu vietu attīstība” uzdevumi ir:

- iepazīstināt ar pilsētībūvniecības attīstības vēsturiskiem posmiem, balstoties uz esošajām zināšanām kultūrvēstures jomā, aktualizējot un papildinot zināšanas pilsētu attīstības jautājumos;
- iepazīstināt ar terminoloģisko bāzi, veicināt terminu pielietojumu profesionālajās diskusijās
- attīstīt prasmi meklēt informāciju tīmeklī pilsētībūvniecības jomā un atlasīt pēc atbilstības kritērijiem;
- attīstīt prasmi piedalīties diskusijās, domu apmaiņās, argumentēti aizstāvēt savu viedokli;
- attīstīt prasmi apkopot informāciju no vairākiem avotiem, un izstrādāt ziņojumus pēc saskaņota plāna
- iepazīstināt ar likumdošanas aktu kopu pilsētībūvniecības un pilsētplānošanas jomā;
- apmācīt lietot pieejamus statistikas datu avotus.

2. TĒMAS STRUKTŪRA

Nr.p.k	Tēma	Apakštēmas	Stundu skaits
1.	Apdzīvotu vietu attīstība	Apdzīvoto vietu izvietojšanas veidi un struktūra.	1 –teorija
2.		Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: protopilsētas	1 –teorija
3.		Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: vēsturiskie urbanizācijas centri	1 –teorija
4.		Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: viduslaiku pilsētas Eiropā	1 –teorija
5.		Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Renesanses pilsētas. “Ideālās pilsētas”	1 –teorija 1-praktiskās mācības
6.		Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Parīzes pilsētplānošanas posmi -1	1 –teorija
7.		Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Parīzes pilsētplānošanas posmi -2	1 –teorija
8.		Labvēlīgie pilsētībūvnieciski nosacījumi. Latvijas apdzīvoto vietu teritoriāli vēsturiskie attīstības procesi	1 -praktiskās mācības

3. STUNDU MĀCĪBU TEMĀTISKAIS MATERIĀLS

3.1. Apakštēma: Apdzīvoto vietu izvietojanas veidi un struktūra.

Mācību materiāla sastāvs:

- Prezentācija “Apdzīvotu vietu veidi un struktūra” (“PB_L1_Apdzīvotas_vietas.pdf” pievienots pielikumā)
- Praktiskais darbs “Apdzīvotās vietas Latvijā” (“3-04-PRD-1_ApdzVietas.pdf” pievienots pielikumā)

3.2. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: protopilsētas

Mācību materiāla sastāvs:

- Prezentācija “Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: protopilsētas” (“PB_L2_Protopilsetas.pdf” pievienots pielikumā)
- Pārbaudes darbs “Ievads pilsētībūvniecībā : protopilsētas” (“PB-PD-1_protopilsetas.pdf” pievienots pielikumā)

3.3. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: vēsturiskie urbanizācijas centri

Mācību materiāla sastāvs:

- Prezentācija “Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: vēsturiskie urbanizācijas centri” (“PB_L3_Agrina_Urbanizacija.pdf” pievienots pielikumā)
- Darba lapa darbam grupās “Pilsētībūvniecības aizsākumi” (“PB-DL-1_aizsakumi.pdf” pievienots pielikumā)
- Praktiskais darbs “Senās Ēģiptes pilsētas: Tēbas un Memfisa” ar prezentāciju (“L-4_PRD-ievads_Tebas.pdf” un “3-04-PRD-2_SenEgipte_Tebas.pdf” pievienoti pielikumā)

3.4. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: viduslaiku pilsētas Eiropā

Mācību materiāla sastāvs:

- Prezentācija “Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: viduslaiku Eiropas pilsētas” (“PB_L6_Viduslaiku_pilsetas.pdf” pievienots pielikumā)
- Pārbaudes darbs “Viduslaiku pilsētas” (“PB-PD-2_viduslaiki.pdf” pievienots pielikumā)

3.5. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Renesanses pilsētas. “Ideālās pilsētas”

Mācību materiāla sastāvs:

- Prezentācija “Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Renesanses pilsētībūvniecība” (“PB_L7_Renesanse.pdf” pievienots pielikumā)

Tēmas “Apdzīvotu vietu attīstība” mācību materiāls
Metodiskā izstrādne

- Prezentācija “Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Ideālās pilsētas” (“PB_L8_Renesanse_IdealasPilsetas.pdf” pievienots pielikumā)
- Praktiskais darbs “Renesanses “Ideālās pilsētas” Eiropā” (3-04-PRD-5_IdealasPilsetas.pdf pievienots pielikumā)
- Praktiskais darbs “Pilsēt būvniecība Itālijas Renesansē (3-04-PRD-4_Renesanse.pdf pievienots pielikumā)

3.6. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Parīzes pilsēt plānošanas posmi -2

Mācību materiāls sastāvs:

- Prezentācija “Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Parīzes pilsēt būvniecība 16.-17.gsmt” (“PB_L9_Parize_16-17gsmt.pdf” pievienots pielikumā)
- Praktiskais darbs “Pilsēt būvniecības attīstība: Parīze 14.-17.gs” (3-04-PRD-3_Parize.pdf pievienots pielikumā)
- Darba lapa “Parīze 14.-19.gs” (“PB-DL-2_parize.pdf” pievienots pielikumā)

3.7. Apakštēma: Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Parīzes pilsēt plānošanas posmi -2

Mācību materiāls sastāvs:

- Prezentācija “Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Parīzes pilsēt būvniecība 19.-20.gsmt” (“PB-L10_Paris_19-20gsmt.pdf” pievienots pielikumā)
- Praktiskais darbs “Pilsēt būvniecības objekti Parīzē” (“3-04-PRD-6_Objekti_Parize.pdf” pievienots pielikumā)

3.8. Pārbaudes darbs par tēmu

Izstrādāts tēmas noslēguma pārbaudes darbs un darba vērtēšanas kritēriji (“PB-PD_vesture_final.pdf” pievienots pielikumā)

SECINĀJUMI

Mācību materiāls izstrādāts, lai sagatavotu izglītojamos mūsdienu teritoriju plānošanas principu apgūšanai, izvērtējot pilsētībūvniecības vēsturisko attīstību, analizējot to būtību saistībā ar pilsētībūvnieciskiem, sociāli ekonomiskiem, kā arī arhitektoniski telpiskiem aspektiem.

Lekciju prezentāciju saturs aptver nozīmīgākos vēsturiskos pilsētu attīstības posmus Eiropā, ieskaitot agrīnas civilizācijas veidojumus Āzijā un Ziemeļāfrikā.

Praktiskie darbi aptver visu mācību vielu apjomu mācību priekšmetā atbilstoši programmai

Praktiskie un pārbaudes darbi ļauj izglītojamajam praktiski pielietota zināšanās mācību disciplīnā, izmantojot interneta avotus, videoierakstus un mācību literatūru

Pildot praktiskos darbus izglītojamais pielieto darbu datornoformēšanas prasmes (šrifti, lielumi, teksta formatēšana, tabulu u grafiku izveide, attēlu apstrāde un ievietošana aprakstošajā daļā)

Darbs pie mācību kompleksa jātūrpina un jāizstrādā tēmas “Apdzīvoto vietu plānošanas nozīme un galvenie aspekti”, kur galvenais akcents tiks likts uz Latvijas apdzīvotu vietu attīstību un plānošanu.

LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Briņķis J., Buka O. Teritoriālā plānošana un pilsēt būvniecība. Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2001.
2. Buka O., Volrāts U. Pilsēt būvniecība. – Rīga: Zvaigzne, 1987.
3. Kostof, Spiro. The City Shaped: Urban Patterns and Meanings Through History.- Bulfinch Pr; 1st Ed. edition (October 1, 1991)
3. Саваренская Т.Ф. История градостроительного искусства.- Москва: Стройиздат, 1984

Elektroniskie avoti :

<https://enciklopedija.lv/skirklis/4852> Nacionālā enciklopēdija

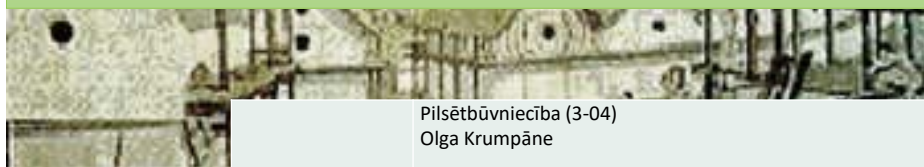
PIELIKUMI

Lekciju prezentācijas

- Apdzīvotu vietu veidi un struktūra
- Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: protopilsētas
- Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: vēsturiskie urbanizācijas centri
- Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: viduslaiku Eiropas pilsētas
- Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Renesanses pilsēt būvniecība
- Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Ideālās pilsētas
- Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Parīzes pilsēt būvniecība 16.-17.gsmt
- Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Parīzes pilsēt būvniecība 19.-20.gsmt

APDZĪVOTU VIETU VEIDI UN STRUKTŪRA

Pilsēt būvniecība (3-04)
Olga Krumpāne

Apdzīvotās vietas

Apdzīvota vieta ir teritorija, kurā dzīvo cilvēki, ir izveidoti materiālie priekšnoteikumi tās apdzīvošanai un kurai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā piešķirts attiecīgais apdzīvotās vietas statuss

Apdzīvotas vietas kā pastāvīgas ilgstošas dzīves vietas parādījās, cilvēkam apmetoties dzīvot uz vietas sirmā senatnē, attīstoties zemkopībai un lopkopībai.

Pilsēt būvniecība ir apdzīvotu vietu arhitektoniski telpiskā organizācija.

Pilsētplānošana nodrošina kapitālās celtniecības objektu izvēli un to savstarpējo izvietojumu, kā arī šīs teritorijas organizāciju, lai radītu apstākļus cilvēku darbam un dzīvei.

Apdzīvotu vietu veidi

Apdzīvotas vietas iedala:

- pilsētās
- lauku apdzīvotās vietās

Lauku apdzīvotās vietas iedalās:

- Ciemi
- Viensētas.

Kas ir pilsēta?

Pilsēta ir apdzīvota vieta ar ievērojamu iedzīvotāju skaitu, rūpniecisku, tirdzniecības, kultūras un administratīva vai politiska centra nozīmi.

Pilsētas statuss apdzīvotai vietai ir saistīts ar vēsturiski iegūtām pilsētas tiesībām, kas var būt saglabājušās arī apdzīvotām vietām ar mazāku nozīmi.

Apdzīvotas vietas Latvijā : pilsētas

Latvijā ir 9 republikas pilsētas: **Daugavpils, Jēkabpils, Jelgava, Jūrmala, Liepāja, Rēzekne, Rīga, Valmiera un Ventspils.**

- Izveidojot vai likvidējot republikas pilsētu, kā arī grozot tās robežu, tiek ievēroti šādi noteikumi:
 - pilsētai ir attīstīta komercdarbība, transporta un komunālā saimniecība, kā arī sociālā infrastruktūra;
 - pilsētai ir nozīmīgs kultūras iestāžu komplekss;
 - pilsētā ir ne mazāk par 25 tūkstošiem pastāvīgo iedzīvotāju.
- Par republikas pilsētu Saeima var noteikt pilsētu, kurā ir vairāk par **25 tūkstošiem pastāvīgo iedzīvotāju**, bet kura neatbilst iepriekš minētajiem pirmajiem diviem noteikumiem.

Lauku apdzīvotas vietas Latvijā

Ciema statusu var piešķirt tādai novada teritorijas daļai, kurā ir vai tiek plānota koncentrēta apbūve, pastāvīgi dzīvo cilvēki un ir izveidota attiecīga infrastruktūra.

Ciema statusu piešķir un atceļ novada dome, pamatojoties uz vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, kurā ir noteikta ciema robeža un pamatota ciema izveides nepieciešamība.

Lauku apdzīvotas vietas Latvijā

Viensēta ir savrupa viena dzīvojamā ēka vai savrupas vairākas dzīvojamās ēkas, kā arī ar šo ēku vai ēkām funkcionāli saistītās saimniecības ēkas teritorijā, kur zemi primāri izmanto lauksaimniecības vai mežsaimniecības vajadzībām.

Viensētas statusu piešķir pašvaldības dome, apstiprinot viensētai nosaukumu.

PILSĒTU RAŠANĀS UN PASTĀVĒŠANAS PRIEKŠNOSACĪJUMI

Lai pilsēta pastāvētu, nepieciešami **trīs pamatapstākļi**:

- jābūt ar lauksaimniecību nesaistītiem ienākumiem (ko dod amatniecība, tirdzniecība, karš u.c.), kas nodrošinātu ar pārtiku to pilsētas iedzīvotāju daļu, kas nav nodarbināta pārtikas ražošanā, kā arī ļautu finansēt pilsētbūvniecību;
- apvidū ap pilsētu jābūt pietiekami liels iedzīvotāju skaits ar zināmām iemaņām plašāku sociālo struktūru veidošanā;
- jābūt pietiekami attīstītam agrārajasm sektoram ar gana lielu pārpalikumu, kas ļautu apkāmes iedzīvotājiem iztikt pašiem un vēl pabarot pilsētu.

PROTOPILSĒTAS

Pilsētībūvniecība, kā viens no civilizācijas attīstības faktoriem, masveidā aizsākās bronzas laikmetā:

Pamatnosacījumi:

- Klimats
- Saldūdens
- Dabiskie patvērumi
- Auglīga zeme
- Darbarīku materiāls

URBANIZĀCIJAS VEIDOJUMI:

- Protopilsēta
- Pilsētvalsts
- Polise
- Pilsēta

PIRMĀS PILSĒTBŪVNIECĪBAS SHĒMAS

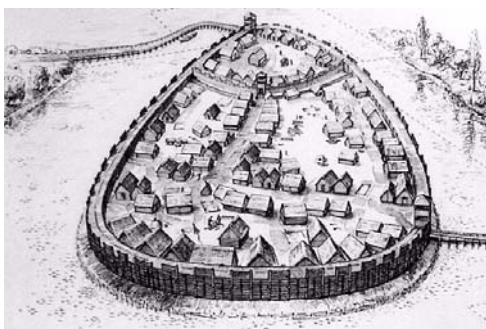
- **Dispersijas apbūve** -atsēvišķi stāvojošas būves, nav zonējuma un diferenciacijas
- **Nocietinātas/nožogotas** apmetnes ar izteiktu robežu/nocietinājumu un centru
- **Komūnas māja** jeb pilsēta-māja

PROTOPILSĒTU PILSĒTBŪVNIECĪBAS SHĒMAS

Dispersijas apbūve -
atsēvišķi stāvojošas
būves, nav
zonējuma un
diferenciacijas

PROTOPILSĒTU PILSĒTBŪVNICĪBAS SHĒMAS

Nocietinātas/nožogotas
apmetnes ar izteiktu
robežu/nocietinājumu
(zemes vai akmens vaļņi,
koka palisādes un grāvji)

PROTOPILSĒTU PILSĒTBŪVNICĪBAS SHĒMAS

Nocietinātas/nožogotas
apmetnes:

- Iedzīvotāju skaits – 10-30 tūkst.cilvēku
- Pilsētplānojuma elementi: robeža, centrs, ieeja/izeja, proto-ielas
- Apbūves zīmējums: perimetrālā, riņķveida, radiālā

Protopilsētas: Jerika

Jerikā ap 7000./6000.g.
p.m.ē (Izraēla)

- zemkopju mājas aizņēma 4 hektārus lielu platību un tās apjoza akmens mūris ar apaļu torni un aizsardzības grāvi.
- Labiekārtota teritorija ap ciema ēkām (mazi pagalmi, nožogojumi lopiem)
- Ielu tīkls

https://www.youtube.com/watch?v=V6m9z7jG_Y0

Protopilsētas: Arkaima

- Pilsētu ietvēra 2 m dziļš aizsarggrāvis, kā arī 4 - 5 m bieza un ap 3 m augsta siena
- Ārējās sienas riņķa diametrs bija 150 m, bet iekšpusē atradās vēl viena riņķa siena ar 85 m diametru.
- Abu sienu iekšpusē konstatētas blakus izbūvētu dzīvojamo sektoru paliekas - pie ārējās sienas tādu bijis 35, bet pie iekšējās - 25.
- 100 - 180 kvm lielajos, no koka un velēnām būvētajos dzīvojamajos sektoros atradās ar pavardiem un kamīniem apsildāmas istabas, iekšpagalmos ierīkotas akas, bronzas kausējamās krāsnis un kalves, pagrabi, podnieku, ratnieku un audēju darbnīcas.
- Katrs dzīvojamais sektors kalpojis kā 60 - 70 cilvēku lielas dzimtas „dzīvoklis”

Protopilsētas: Arkaima

Krievijā, Urālu dienvidos

<https://www.youtube.com/watch?v=MytNjyvDxNE>

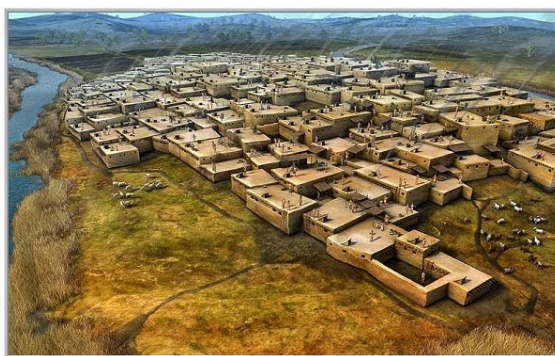
Protopilsētas: Biskupina

Pilsēta Biskupina (Polija) no VIII gadsimtā p.m.ē. —
slavenākais arheoloģijas rezervāts

PROTOPILSĒTU PILSĒTBŪVNICĪBAS SHĒMAS

**Komūnas mājas: visa
apmetne ka vienots
būvapjoms**

Protopilsētas: Čatalhujuka

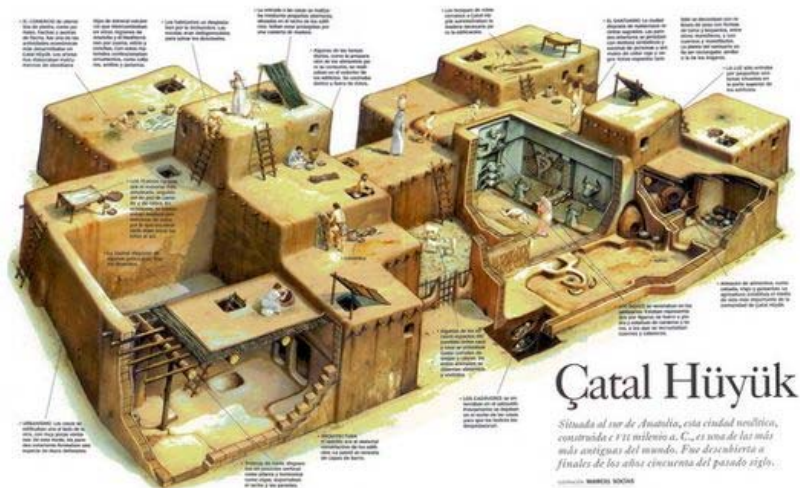
Čatalhujuka

atradās mūsdienu Turcijas teritorijā:

- Uzplauka 6.-5. gadu tūkstoši p.m.ē. pateicoties savai atrašanās vietai
- 13 ha platība
- 500x150 m apbūvētas platības
- Terašu veida mājas ar iekšpagalmiem
- Ārsiens praktiski bez logiem, logi zem jumta
- Māju būvniecībā izmantoja saulē izkaltētus dubļu ķieģeļus
- Mājas bija sabūvētas ļoti cieši viena pie otras un pat viena uz otras
- Ieiet un iziet šajās mājās varēja, galvenokārt, caur jumtu un logiem .
- Ciemata malējo māju ārējās sienas bija īpaši nostiprinātas, jo tās kalpoja arī kā ciemata aizsargsienas.

Protopilsētas: Čatalhjujuka

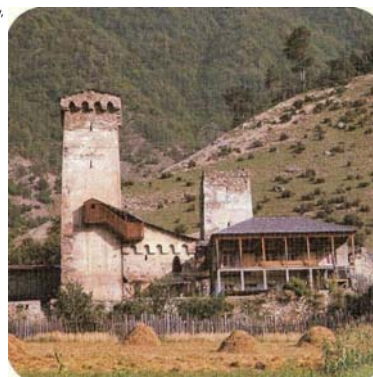
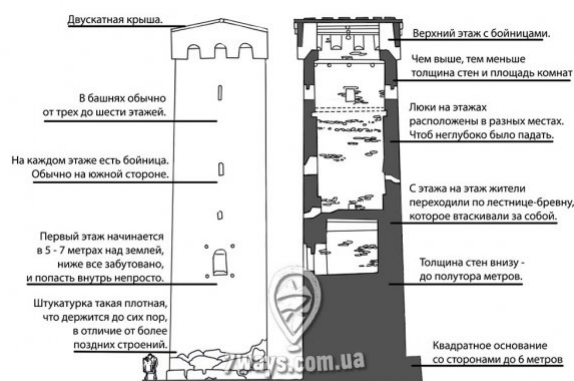

Protopilsētas: Svanetijas ciemati

- Svanetija bija nošķirta no jebkādas cilvēku plūsmas un caurstaigāšanas, vasaras laikā reģionā bija iespējams iekļūt tikai caur vienu vienīgu ieleju
- Ģimene ir katra svana cietoksnis, tādēļ radās tradīcija būvēt savu māju kā cietoksni, kas pasargātu gan no nelūgtiem viesiem, gan sniega un zemes nogrūvumiem.
- Mājokļa arhitektūras komplekss- māja ar ziemas un vasaras telpām, pagalmu un nojumi un tornis
- Būvēti līdz pat 25 m augsti torni. **Svāņu tornis** bija aprīkots ar visu nepieciešamo, lai varētu atvairīt uzbrukumu un vajadzības gadījumā tajā patvertos ilgstoša aplenkuma laikā (**asins atreibība**)

Protopilsētas: Svanetijas ciemati

MEGALĪTISKIE KULTA KOMPLEKSI

Milzīgas lielakmeņu būves

Milzīgo apjomu dēļ tās nosauktas par **megalītiskajām celtnēm** (grieķu valodā *mega* - liels, *lithos* - akmens, senas celtnes no milzīgiem akmeņiem)

•izvietotas ārpus dzīvojamās teritorijas, ārpus ciemata:

- Menhīri
- Kromlehi
- Dolmeni
- Megalītiskie kurgāni/apbedījumi

Megalītiskie kulta kompleksi

Vistipiskākie no megalītiskajiem veidojumiem ir menhīri.

Nosaukums menhīrs cēlies no ķeltu valodas un nozīmē *stāvošu akmeni*. Tie ir 3-6 un pat 5-10 metrus augsti vertikāli nostatīti akmens stabi, parasti ar nosmailinātām galotnēm.

MEGALĪTISKIE KULTA KOMPLEKSI

Menhīri dažviet veido vairākas rindas, kuras nereti noved pie **apļveida konstrukcijas**. Tāds milzīgs akmeņu aplis tiek saukts par **kromlehu**. Kromlehi atšķiras no menhīriem ar sarežģītu plānojumu. Parasti kromleha apli veido grupas, katra no trīs akmeņiem, kur uz diviem stateniskiem ir uzcelts trešais gareniskais akmens.

Stounhendžas komplekss ir celts apmēram 2.gadu tūkstoša sākumā p.m.ē. Pastāv uzskats, ka kromlehi bijuši **savdabīgas pirmatnējās observatorijas saules kustības novērojumiem**.

Megalītiskie kulta kompleksi

Dolmeni, veidojumi, kas līdzinās savdabīgām akmens mājām. Uz divām lielām akmens plāksnēm uzlikta trešā. Šāds vārtu tipa veidojums no vienas puses ir noslēgts ar ceturto plāksni.

Megalītiskie kulta kompleksi

Kurgānu (apbedījuma uzkalnu) veido divas viena otrai perpendikulāras galerijas, kas vidū krusto viena otru, radot krustveida ejas. Katra galerija sastāv no divām līdz 3 metru augstu akmens blūku rindām un ir pārsegta ar lielām akmens plāksnēm. Abas galerijas apbērtas ar zemi. Šādi izveidots apaļš pakalns tiek saukts par kurgānu.

Atšķirībā no kurgāna **vienas galerijas tipa kapenu** zemes uzbērums veido iegarena uzkalniņa formu.¹
Kapene – sakrālā telpa.

PIRMIE PILSĒTBŪVNIECĪBAS ELEMENTI

Pirmie pilsētbūvniecības elementi

Появление градостроительных первоэлементов				
граница	каменная стена Иерусалим	карасная стена Тулеме	ров Екимучинское городище	стена - жилище Алтроари
въезд-выход	лестница дом-крепость Пуэбло	проем Алтроари	ворота Бискупинское городище	функционально - символическая равнина Траколье
площадь	входная Бискупин	дворовая Малая Азия	центральная Екимучинское городище	дамба - мост - ворота Бискупин
улица	внутренняя Майланичов поле	центральная Барказ	нерегулярная сеть Чаттал-Хасоб	внутрикомплексная Пуэбло
квартал	квартал - усадьба Чаттал-Хасоб	Взаимосвязь первоэлементов: - одновременно появляются граница - вход (въезд), улица - квартал (конец) - каркасные конструкции появляются раньше стеновых (срубных)		

Videoieraksti:

- <https://www.youtube.com/watch?v=LUBr3OrEiac>
- <https://www.youtube.com/watch?v=orEXSOm5XI4>

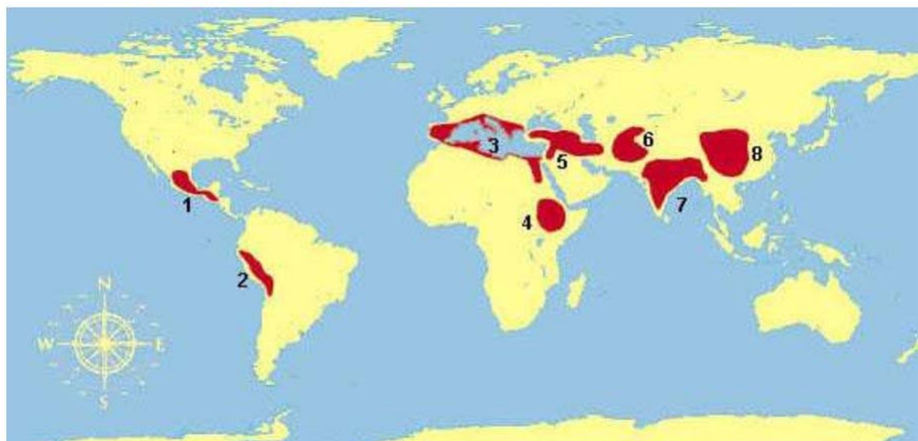
**PILSĒTU LOMA SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBĀ:
VĒSTURISKIE URBANIZĀCIJAS CENTRI**

	Pilsētbūvniecība (3-04) Olga Krumpāne
--	--

Urbanizācija

Urbanizācija - rūpniecības un iedzīvotāju koncentrācija lielās pilsētās; pilsētnieku skaita palielināšanās un laucinieku skaita samazināšanās.

Agrīnās urbanizācijas centri pasaulē

Agrīnās urbanizācijas centri: Mezopotāmija

- Divupes kultūras pamatu veidoja tieši šumeru un akadiešu sasniegumi. Tos vēlāk pārmantoja citas tautas, piemēram, asīrieši un kaldieši jeb haldeji, veidojot savas impērijas.
- **Divupei raksturīgas pilsētas** – sākumā nelielas ar dažiem tūkstošiem iedzīvotāju, bet jau ar savu pārvaldi.
- Vēlāk veidojās arī lielpilsētas – **Babilona** ar vairāk nekā 80000 iedzīvotāju; Nīnive ar 200 – 250000 iedzīvotāju, **Ašūra** (Asīrijā)

Agrīnās urbanizācijas centri: Mezopotāmija

- Galvenais produkcijas ražotājs, tomēr bija ciema kopiena. Pilsēta bija apgabala **saimnieciskais, administratīvais, reliģiskais un kultūras centrs.**
- Pilsētniekiem kļuva raksturīgas tādas īpašības kā atklātība un kustīgums, gatavība pieņemt jauno, nosliece mainīt dzīvesvietu un baudīt dzīvi, intelektuālisms.

Agrīnās urbanizācijas centri: Mezopotāmija

- Pirmās pilsētas parādās jau senajos laikos Mezopotāmijā, kur jau III gt.p.m.ē. pirmajā pusē pastāvēja vairāki desmiti lielu pilsētu
- Šumerā un Akadā ~ 4/5 iedzīvotāju dzīvoja pilsētās (lielākās no tām aizņēma 400-500 ha ar ~ 50 000 iedzīvotāju)
- Pirmās šumeru civilizācijas pilsētvalstis - **Eridu, Ūra, Šurupaka, Lagaša, Kiša, Larsa**

https://www.youtube.com/watch?v=Q6_mxdU_0qo

Pilsētu pazīmes Mezopotāmijā

- Pareiza forma planā (aplis, kvadrāts)
- Aizsargsienas
- Citadele un dzīvojamā zona
- Citadele: pils un templis

Pilsētu pazīmes Mezopotāmijā

Katras šumeru pilsētas centrā atradās galvenais templis - zikurāts. Tas bija veidots pakāpju piramīdas formā. Pamatā zikurātam ir liels, no ķieģeļiem celts četrstūrainš kubs (vai nošķelta piramīda), uz kura uzlikts nākamais, taču mazāks, tad vēl cits. Uz augšējā kuba atradās svētnīca.

Īpaši slavens ir Ūras zikurāts.

Zikurāta konstrukcija atgādināja simbolisku sabiedrības kārtu sadalījumu.

Pilsētu pazīmes Mezopotāmijā

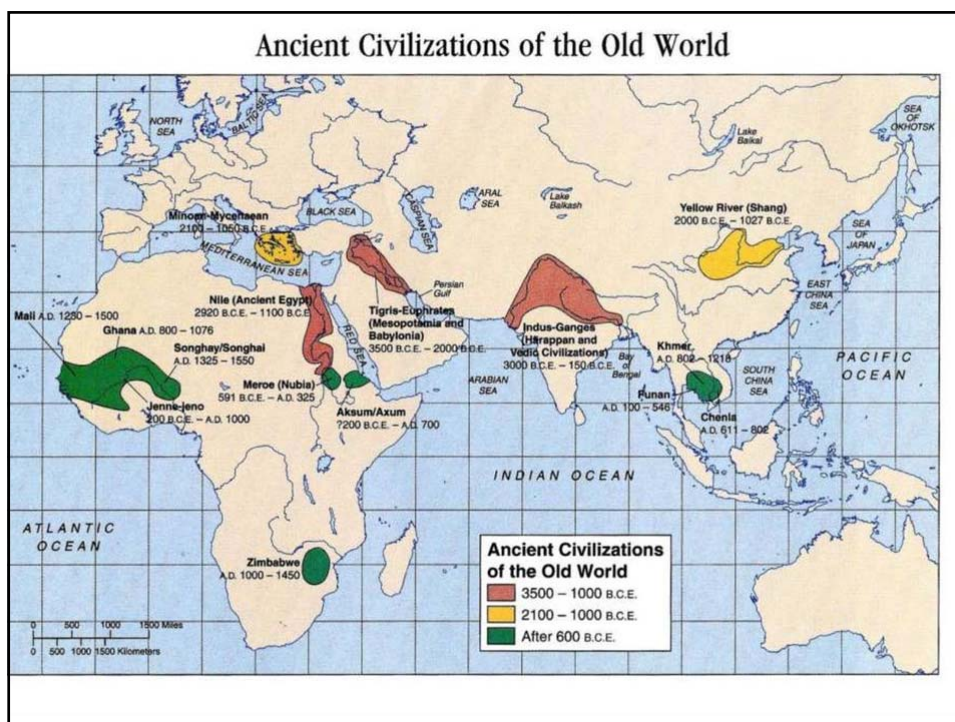
Pilis parasti cēla uz pakalniem un aizsardzības nolūkā apjoza ar vareniem mūriem. Iespaidīgajām arhitektoniskajām formām kopā ar mākslas tēliem vajadzēja radīt ikvienā apmeklētājā neaizmirstamu, satriecošu iespaidu.

Jaunbabilonijas valdnieka Nebukadnecara pils. Viņa fantastiskā bagātība ļāva visu galvaspilsētu pārvērst par nepieejamu, greznu cietoksni. Bābele kļuva par 7.-6.gadsimta arhitektūras brīnumu.

Sargona 2 pili bija vairāk nekā divsimt istabu, gaitenų un zāļu

Urbanizācijas veidojumi:

Pilsētvalsts

- Pilsētvalsts valstiskā veidojumā apvienota pilsēta un tās tuvākās apkaimes teritorija. Senākā zemkopju valsts forma, kas parādījās līdz ar pirmajām pilsētām V-IV g.tk.p.m.ē. Tuvajos Austrumos (visbiežāk dabiski norobežotā teritorijā, ko apūdeņoja maģistrālais kanāls).
- **Pilsētvalsts** centrs bija ar mūri apjauta pilsēta, kurā atradās centrālais vietējās galvenās dievības, pilsētas aizgādāja templis un valdnieka rezidence, ap kuru izvietotas pārtikas un ieroču noliktavas kā arī amatnieku darbnīcas.
- Tās pakļautībā bija apkārtējie ciemati un mazpilsētas, kas tai maksāja nodevas. Teritoriāli visai nelielas - piemēram, III-II g.tk.p.m.ē. Lagašas valsts teritorija nepārsniedza 3000 km², bet visu iedzīvotāju skaits – 150 000 cilvēku. Eblas valstī mita ap 260 000 cilvēku, bet vairums Šumeras, Sīrijas un Palestīnas pilsētvalstu bija vēl mazākas.
- Šādas pilsētvalstis pastāvēja senajā Mezopotāmijā, Senajā Grieķijā, Mezoamerikā, Centrālāzijas oāzēs, Renesanses laika Itālijas pilsētvalstis un Ziemeļaustrumeiropā (Jomsborga, Novgorodas republika).

Agrīnās urbanizācijas centri: Senā Ēģipte

- Ēģiptē pilsētībūvniecība izvērās tikai **Jaunās valsts laikā**, kad saimnieciski intensīvāk tika apgūta Deltas austrumdaļa.
- Reģionos, kur klimatiskie un ģeogrāfiskie apstākļi neļāva izveidot tik intensīvu lauksaimniecību, kas ļautu vienuviet koncentrēties liela iedzīvotāju skaitam (kā Senajā Grieķijā, kur lauksaimnieku pamatmasa bija spiesta dzīvot pat desmitiem km no centra), urbanizācijas process ritēja lēnāk.
- “Pilsētas” bija vairāk attiecīgās provinces **ierēdņu dzīvesvietas** (vadoņa rezidences un tām pietuvināto ļaužu un radnieku apmetnes)

Agrīnās urbanizācijas centri: Senā Grieķija

- **Polisa** nebija pilsēta mūsdienu izpratnē — kā pretstats laukiem vai provincei ar atšķirīgu nodarbošanās un dzīves veidu.
- **polisa** bija komūna, kas aptvēra vairāk vai mazāk kompaktu, autonomu apdzīvotu vietu (nomu vai ciematu) grupu ar savu iekšējo likumdošanas un izpildvaru.

Agrīnās urbanizācijas centri: Senā Grieķija

- VI-V gs. p.m.ē. - polisas noformēšanās un nostiprināšanās noteica politiskās varas, sabiedrisko un reliģisko institūtu lokalizēšanos kādā no svarīgā un izdevīgā vietā (ap ahajiešu laikmeta basileja pils vietu, ostu, stratēģiskā ziņā visizdevīgāk izvietoto ciemu u.tml.)
- Pilsētās ierīkoja tautas sapulču vietas (agoras), kulta celtnes, atradās amatpersonas, veidojot polisas administratīvo, saimniecisko un kultūras centru.
- Atēnu mūri apņēma 215 ha platību ar 50 000 iedzīvotāju, Samā 6,5 km garš mūris ietvēra 120 ha platību, Korintā dzīvoja ap 20 000 iedzīvotāju.

Agrīnās urbanizācijas centri: Senā Grieķija

Grieķu pilsētām bija raksturīgas vairākas kopīgas **pilsētbūvnieciskās iezīmes:**

- centrālo daļu veidoja akropole (grieķu val. augšpilsēta) - pilsētas nocietinātā daļa, kura parasti tika celta pakalna virsotnē.
- Akropolē atradās pilsētas galvenās svētvietas – tempļi un statujas, kas celtas par godu dieviem, pilsētas aizbildņiem.

Agrīnās urbanizācijas centri: Senā Grieķija

Neraugoties uz visai augsto urbanizācijas līmeni, lielākā daļa (līdz 75%) hellēņu pilsētu iedzīvotāju bija nodarbināti **lauksaimniecībā**, kaut darbu specializācija jau bija notikusi un amatniecība nodalījies kā patstāvīga nozare.

Agrīnās urbanizācijas centri: Senā Roma

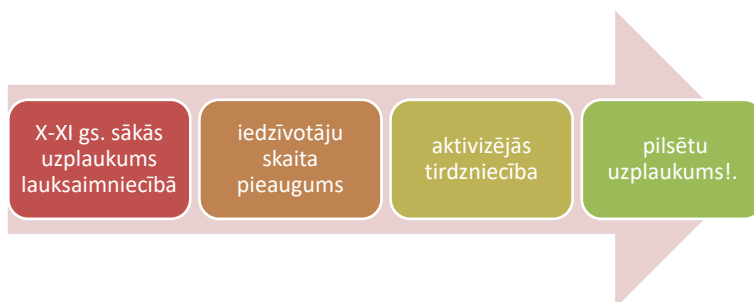
- pilsētas visbiežāk veidojās kā romiešu veterānu kolonijas
- vietējie centri, kuros izvietojās provinces administrācija, veicinot to urbanizāciju
- vairāk nekā 2000 pilsētas (2-15 000 iedzīvotāju)
- ģīstas megapoles
(piem., Konstantinopole, Akvileja, Milāna - 100 000 iedzīvotāju, Efesa, Smirna, Pergama, Sardas - 50-100 000 iedzīvotāju, Aleksandrija - 300 000 iedzīvotāju).

Agrīnās urbanizācijas centri: Senā Roma

Viduslaiku pilsētu aizsākums

Pilsētas Eiropā: līdz pat 10. gs. Rietumeiropā pilsētu nebija.

Attīstoties zemkopībai, cilvēkiem ikdienā bija vairāk pārtikas un tā kļuva arī daudzveidīgāka, samazinājās mirstība no epidēmijām un bada, iedzīvotāju skaits pieauga.

Daļa zemkopju sekmīgi apguva kalēja, podnieka, namdara vai kādu citu amatu. Amatniecībai kļūstot par viņu galveno nodarbi, daudzi pameta ciemus un apmetās uz dzīvi vietās, kur izgatavotās preces varēja izdevīgi pārdot.

Pirmās apmetnes veidojās pie valdnieku pilīm, bīskapu dzīvesvietām un lielāko klosteru tuvumā.

Jaunās pilsētas veidojas pie krustcelļiem un ostām

Viduslaiku pilsētas pazīmes

- Tirgotāji un amatnieki apmetās arī pie upju pārceltuvēm un tiltiem, tirdzniecības ceļu krustojumos, pie jūras līčiem.
- 11. gs. daudzas no šīm apmetnēm pārveidojās **par pilsētām**.
- Reizēm pilsētu rašanos veicināja karaļi un citi augstmaņi, kuri izdevīgā vietā lika pamatus jaunai pilsētai un aicināja uz turieni pārcelties tirgotājus un amatniekus.
- Pilsētu dibinātāji kļuva par pilsētu kungiem jeb senjoriem.

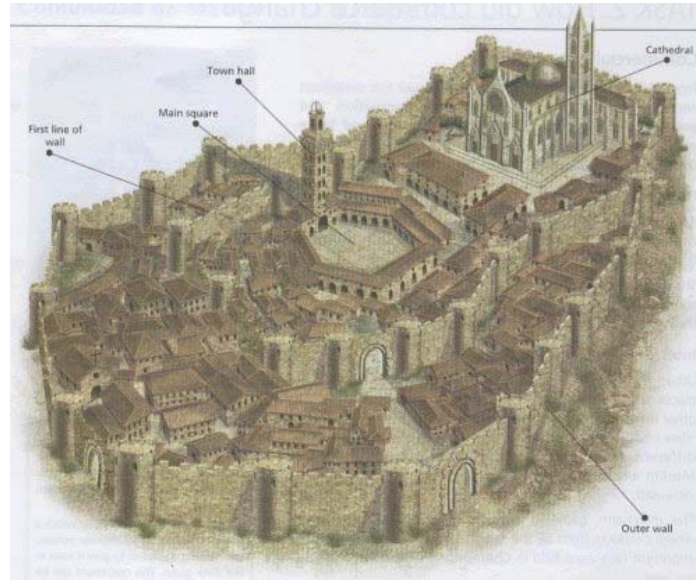

This Photo by Unknown Author is licensed under [CC BY-SA](#)

Viduslaiku pilsētas pazīmes

- Topošo pilsētu iedzīvotāji ap apmetni uzcēla augstu un stipru **mūri ar torņiem un šaujamlūkām**.
- Iekļūt pilsētā varēja tikai **pa vārtiem**, kurus dienā apsargāja, bet naktī slēdza. Katrs ieceļotājs un izceļotājs tika rūpīgi pārbaudīts.
- Pilsētas centrā atradās **rātsnams ar rātslaukumu**. Dažkārt līdzās rātsnamam atradās arī tirgotāju, amatnieku apvienību un dižciltīgo nami.
- Rātsnams bija vieta, kur pulcējās rāte un tika spriesta pilsētas tiesa. **Rātslaukums** bieži vien bija arī tirgus laukums, uz kuru veda visas galvenās ielas.

Viduslaiku pilsētas plānojums

Viduslaiku pilsētas pazīmes

- **Rāte (no vācu val Rat – padome) – pilsētas pašvaldība Rietumeiropas pilsētās.**

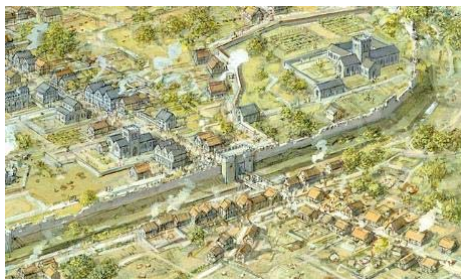

Viduslaiku pilsētas pazīmes

- **Rātsnama** tuvumā atradās baznīca. Dievnamus centās būvēt lielus, jo tie bija pilsētnieku lepnuma un bagātības simbols. Tā kā baznīcas tornis bija augstākā celtnie pilsētā, no tā varēja arī novērot apkārtni. Baznīcas zvans gan aicināja cilvēkus uz dievkalpojumiem, gan arī brīdināja par briesmām. 13. gs. baznīcu torņos uzstādīja pirmos pulksteņus.

Viduslaiku pilsētas pazīmes

- Pilsētas ielas viduslaikos bija šauras. Parasti tās dēvēja dažādu amatu vārdos (Pilsētnieki zināja, ka Kalēju ielā varēja saņemt šī amata meistarų pakalpojumus, bet Miesnieku ielā – iegādāties svaigu gaļu)

Viduslaiku pilsētas pazīmes

- Naktīs ielas neapgaismoja.
- Pilsētu pirmsākumos ēkas būvēja no koka un apjuma ar salmiem vai niedrēm, tāpēc bieži izcēlās ugunsgrēki.
- Ar laiku arvien vairāk cēla mūra ēkas un jumta segumam izmantoja māla kārņņus vai vara plāksnes.
- Pilsētniekus apdraudēja arī plūdi un arī dažādas infekcijas slimības, no kurām bīstamākā bija mēris.
- Lai uzlabotu higiēnu, pilsētās aizliedza brīvi skraidīt cūkām, izgāzt atkritumus pilsētu grāvjos un izliet uz ielām naktspodus.

Cilvēks pilsētā

- **Pilsētu iedzīvotāji bija personiski brīvi cilvēki. Ja zemnieks nodzīvoja pilsētā gadu, arī viņš ieguva brīvību.**
- Tāpēc viduslaikos radās teiciens „pilsētas gaiss dara brīvu”.
- Parasti uz pilsētu aizbēgušais sāka strādāt pie kāda pilntiesīga pilsētnieka – amatnieka vai tirgotāja - un darīja vienkāršākos un netīrākos darbus, kurus paši pilsētnieki nevēlējās veikt.
- Pilsētas neatkarību simbolizēja tās ģerbonis un zīmogs, kā arī Rolanda statujs.

Sv.Rolanda statuļa

Cilvēks pilsētā

Ģilde – amata brālība savstarpējai palīdzībai, saviesīgai kopdzīvei un garīgās dzīves kopdzīvei.

Cunfte - vienu amatu strādājošu pilsētas apvienība

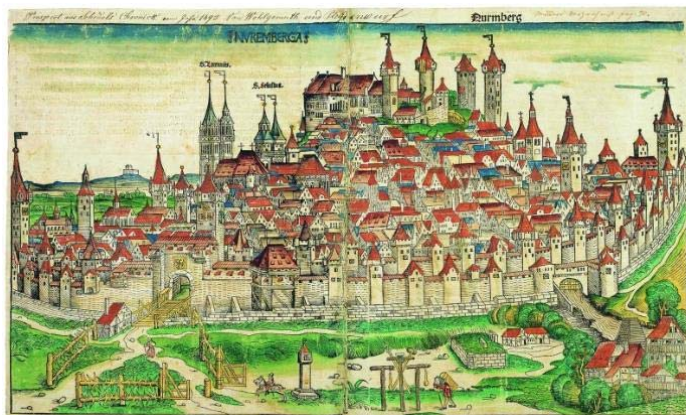
Tirdzniecības sakari visā Eiropā, kā arī ar Bizantiju un Tuvo Austrumu zemēmatnieku apvienība.

Bagātākās lieltirgotāju ģimenes veidoja pilsētas augšslāni jeb **patricinātu**. Viņi visbiežāk kļuva par pilsētas padomes locekļiem – rātskungiem un birģermeistariem. Turīgajiem pilsētniekiem piederēja zeme, mūra nami, noliktavas un kuģi. Viņiem bija ļauts nēsāt greznas rotaslietas un ģērbties dārgās drānās.

Skaitliski lielākā pilsētas iedzīvotāju daļa – amatnieki un pārējie tirgotāji veidoja **vidusslāni**, bet zemli un mācekļi, kā arī kalpi, kalpones, dažādu amatu palīgstrādnieki – pilsētnieku **apakšslāni**.

Viduslaiku pilsētas pazīmes

- Drošākie orientieri vidusslaiku topogrāfiskajā struktūrā ir sakrālās celtnes.

Viduslaiku pilsētas pazīmes

- Pilsētas centrā- baznīca, rāte, ģilžu mājas

Viduslaiku pilsētas pazīmes

- Pilsētas centrā- baznīca, rāte, ģilžu mājas

Viduslaiku pilsētas pazīmes

- Šauras pilsētas ielas

Viduslaiku pilsētas pazīmes

- Tirgus laukums

Videoieraksti:

<https://www.youtube.com/watch?v=7F1nH5wwJYE>

<https://www.youtube.com/watch?v=wXjGu4CQhy4>

<https://www.youtube.com/watch?v=8T3-z0BZvRc>

Kas ir Renesanse?

Vārds *renesanse* = atdzimšana. Šis jēdziens radies 16. gs., lai apzīmētu kultūras uzplaukumu, ko laikabiedri raksturoja kā antīkās kultūras atdzimšanu (franču. val. *renaissance* – atdzimšana).

Renesanses stils veidojās, apvienojot Senās Romas arhitektūras un vietējās viduslaiku arhitektūras tradīcijas

Renesanses arhitektūras un pilsētbūvniecības augstākie sasniegumi īstenoti **Itālijā** (baznīcu, piļu un villu arhitektūrā)

Kas ir Renesanse?

Johans Gutenbergs, pilnā vārdā **Johanness Gensfleišs Lādenē no Gutenbergiem** vācu kalējs, izgudrotājs, inženieris un grāmatu iespaidējs, tiek uzskatīts par grāmatu iespiešanas tehnoloģijas atklājēju Eiropā.

straujāka informācijas aprīte un zinātne kā tāda attīstījās daudz straujāk. Gutenbergā attīstītā tehnoloģija īsā laikā izplatījās pa visu Eiropu!

Humānisms, kas radās Itālijā - uzmanība antikas kultūrai:

Krusta karu laikā Itālija bija kalpojusi par atbalsta un apgādes bāzi. Tā kļuva par galveno maģistrāli, caur kuru Eiropā ieplūda Austrumu preces.

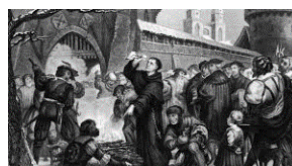
Itālijai tipiska bija pilsētvalsts ar republikānisku iekārtu

CILVĒKS IR VISU VĒRTĪBU MĒRAUKLA

Lielajos ģeogrāfiskajos atklājumos, ko uzsāka Spānija un Portugāle; Ģeogrāfisko atklājumu rezultātā paplašinājās **eiropiešu kontakti ar citām tautām**

Reformācija, kas aizsākās Vācijā.

Baznīcas ietekmes sfēra būtiski sašaurinājās, notika sabiedrības apziņas atbrīvošanās no dogmām. Atgūtā sabiedrības apziņas, domāšanas patstāvība

Pilsētībūvniecība Renesanses laikā

- Itālijas pilsētas attīstījās **antīkas arhitektūras orderu ietekmē**, bet citā kompozīcijas un stila interpretācijā;
- Raksturīgas **stila iezīmes** ir: harmoniskas, līdzsvarotas un skaidras proporcijas, simetrija fasādes kompozīcijā un plānojumā
- **Centriskā celtnē** bija renesanses arhitektūras ideāls, kas bija izplatīts sakrālajā arhitektūrā un sastopams arī laicīgo ēku piemēros
- Sekulārajā arhitektūrā stils un tā attīstība labi atklājās palaco (itāļu *palazzo* 'pils') un villu arhitektūrā.

Pilsētībūvniecība Renesanses laikā: palaco

Florence- liels un skaists piemineklis Renesansei, Renesanses humānisma šūpulis.

Mediči dzimtai ir liela nozīme Florences un arī Itālijas renesanses mākslas un kultūras attīstībā.

Mediči dzimta savu varenību nostiprināja ar mecenātismu un atvērtību jaunām idejām un filosofijai.

Mediči (itāļu: *Medici*) bija oligarhu ģimene Itālijā, kas no 13. līdz 18. gadsimtam bieži bija valdošā Florencē, kā arī ar lielu ietekmi citās Eiropas valstīs un pilsētās.

Rekomendācija: paskatīties filmu «Медичи. Крестные отцы Ренессанса. Часть 1-2.»

<https://www.youtube.com/watch?v=QQNhDqFctnQ>

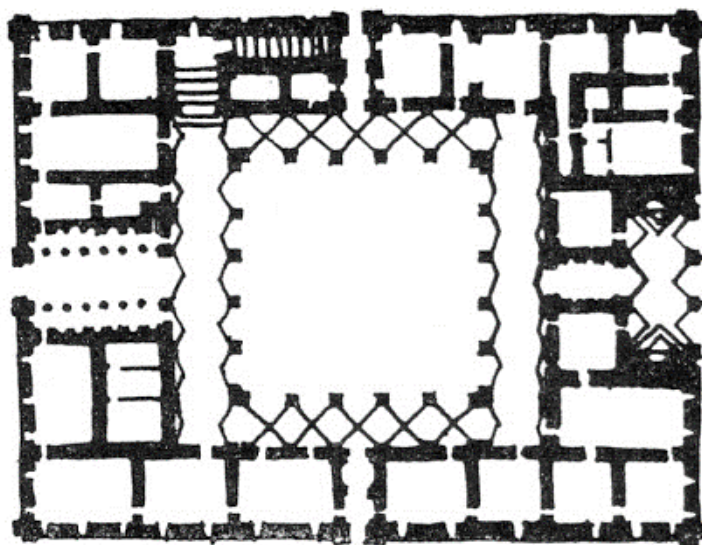
Pilsētībūvniecība Renesanses laikā: palaco

M. di Bartolomeo 1444 gadā projektētās **Mediči pils** (*Palazzo Medici*) fasādes rustika un kompozīcijas shēma veidota pēc Florences rātsnama parauga, taču arhitektūrā atklājas arī noteiktas renesanses stila iezīmes:

- 1.klasiska dzega,
- 2.simetrija

Mediči pils bija nozīmīgs Renesanses arhitektūras paraugs

Mediči pils plānā: telpu organizācija ap iekšpagalmu

3.telpu organizācija ap iekšpagalmu, ko pirmā stāva līmenī apjož uz slaidām korintiskajām kolonnām balstīta arkāde un augšstāva lodžija

Mediči pils iekšpagalms

4. Rustika kā īpaši dārgs fasādes apdares paņēmieni apliecināja pasūtītāja turību, turklāt arhitektūras ārējais monumentālais veidols reprezentēja stabilitāti un varu.

Mediči pils fasāde

Mediči pils bija nozīmīgs arhitektūras paraugs, pēc kura būvēta Piti pils (*Palazzo Pitti*), Stroci pils (*Palazzo Strozzi*), Gondi pils (*Palazzo Gondi*)

Piti pils Florencē

Stroci pils Florencē

Gondi pils Florencē

Pilsētībūvniecība Renesanses laikā: villas

Renesanses periodā antīko tekstu un literatūras studijas raisīja interesi par antīko kultūru un dzīvesveidu, un atsākās tradīcija būvēt ārpusētas rezidences – villas (latīņu *villa* 'lauku māja').

Mediči villa Fjēzolē. Villas ar regulāriem dārziem un skatu panorāmām bija nozīmīgi šī tipa paraugi, kas ietekmēja turpmāk projektēto villu dizainu Itālijā un citviet Eiropā

Pilsētībūvniecība Renesanses laikā: villas

Vēlās renesanses izcilākie sasniegumi villu arhitektūrā īstenoti pēc A. Palladio projektiem Veneto reģionā, t. sk. **villā "Rotonda"** (*La Rotonda*), kur arhitektūrā izmantoti antīkajiem tempļiem raksturīgi elementi: kupols, klasiskā ordera portiki, centriskais plānojums, skaidras proporcijas.

Pilsētībūvniecība Renesanses laikā: sakrālā arhitektūra

Renesanses arhitekti tiecās atrast racionālas proporcijas un panākt **humānu mērogu arhitektūrā**. Šajā periodā dievnamu arhitektūrā notika atgriešanās pie skaidrākiem un zemākiem būvapjomiem. Izplatītākie **bija bazilikas un centriska tipa dievnami**

Pilsētībūvniecība Renesanses laikā: sakrālā arhitektūra

Florences katedrāle (itāļu: *Cattedrale di Santa Maria del Fiore*) ir galvenā baznīca Florencē)

Florences katedrāle iezīmēja pāreju no gotikas uz Renesansi -laikmetu, kas balstījās uz novatoriskiem zinātnes un estētikas meklējumiem. Brunelleski sasniegumi lika pamatus itāļu renesansei.

Filippo Brunelleski ir tehniski sarežģītā kupola projekta autors

Florences katedrāle

Rekomendācija: paskatīties filmu «Флоренция. По следам гениев Возрождения»

<https://www.youtube.com/watch?v=kB7RhdJSkY>

Florences katedrāle

Pilsētībūvniecība Renesanses laikā: sakrālās būves

Agro renesansi aizsāka **F. Brunelleski** projekti, kuriem bija skaidras, matemātiski vienkāršas, modulāras proporcijas. Arhitekta individuālajam stilam raksturīgs tumši pelēku akmens kolonnu un pilastru lietojums pret balti krāsotiem apmestu sienu laukumiem.

Sv. Gara bazilika (Basilica di San Spirito, 1434) Florencē

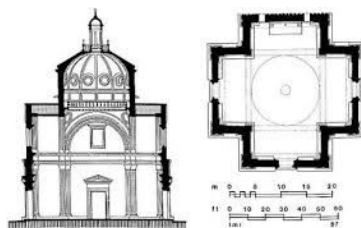
Pilsētībūvniecība Renesanses laikā: sakrālās būves

Paci kapela (*Cappella dei Pazzi*, 1429),

Pilsētībūvniecība Renesanses laikā: sakrālās būves

1485 Džuljāno da Sangallo (*Giuliano da Sangallo*) projektēja Sv. Marijas ieslodzījuma (*Santa Maria delle Carceri*) baznīcu Prato

PILSĒTU LOMA SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBĀ: IDEĀLĀS PILSĒTAS

Pilsēt būvniecība (3-04)
Olga Krumpāne

Pilsēt būvniecības teorija Renesanses laikā

Viduslaikos Eiropā pilsētas attīstījās stihiski, bieži kā feodāļu mītņus, baznīcu un tirgus vietas, ko raksturo neregulārs ielu plānojums, zems sanitārais līmenis, pārapdzīvotība.

Eiropā renesanses laikā sāka attīstīties pilsētu plānošanas, arhitektūras un projektēšanas **teorētiskie jautājumi**.

Pilsētībūvniecības teorija Renesanses laikā

Itāļu arhitekts **Leons Batista Alberti** (*Leon Battista Alberti*) darbā "Par būvmākslu" (*De Re Aedificatoria*, 1452) aprakstīja ēku plānojumus un materiālus.

LEON BATTISTA ALBERTI

Birth name	Leon Battista Alberti
Born	February 14, 1404 Genoa, Italy
Died	April 20, 1472 (aged 68) Rome
Nationality	Italian
Field	Architecture, Linguistics, Poetry
Movement	Italian Renaissance
Works	Temple Malatestiano, Palazzo Rucellai, Santa Maria Novella

Ietekme:

humānistu idejas, kuru pamatā bija racionāla dzīves uztvere, kas balstīta uz antīkām tradīcijām un patiesā skaistuma meklēšanu dabā

Pamatidejas:

- **klīmata ietekme** uz vides plānošanu un arhitektūras projektēšanas specifiskām dažādos reģionos
- plānojuma **modelēšanas principi**: līniju un leņķu attēlojums, kas ir pamatā jebkuras konstrukcijas un formas uzbūvei
- arhitektūras pamatā ir nepieciešamība **rūpīgi izvēlēties piemērotākos materiālus**

ideālas arhitektūras veidošana!!!

Pilsētībūvniecības teorija Renesanses laikā

Vēlās renesanse arhitekts un arhitektūras teorētiķis **Andrea Palladio** (*Andrea Palladio*) darbā "Četras grāmatas par arhitektūru" (*I quattro libri dell'architettura*, 1570) raksturoja klasisko arhitektūru, kas līdz pat 18. gs. atstāja ietekmi Eiropā.

Izmantojot par paraugu klasisko arhitektūru un Vitrūvija darbus, radīja villu, piļu un baznīcu arhitektūru.

arhitekts un arhitektūras teorētiķis (1508 -1580)

Pilsēt būvniecības teorija Renesanses laikā

Itāļu arhitekts **Vinčenco Skamoci** (*Vincenzo Scamozzi*) darbā "Universālās arhitektūras ideja" (*L'Idea dell'Architettura Universale*, 1615) raksturoja ēku un pilsētu plānošanu, uzsverot attīstāmās idejas lomu un pilsētplānošanas prakses dažādās ģeogrāfiskās vietās.

ideālas pilsētas koncepcija!!!

arhitekts un arhitektūras teorētiķis (1548-1616)

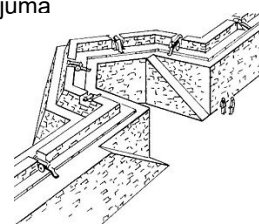
Pilsēt būvniecības teorija Renesanses laikā

17. gs. tika attīstītas **ideālās arhitektūras un pilsētplānošanas formas**, pakļaujot arhitektūru plānam.

Ideālās pilsētas meklējumi

- centriskais plānojums bija renesanses **ideālās pilsētas idejas pamatā**
- renesanses periodā pilsētas visbiežāk turpināja attīstīties **esošajās robežās**. Viduslaiku fortifikāciju būves pastiprināja un pielāgoja jaunajai militārajai tehnikai – **lielgabaliem**
- no 16. gs. aktīvi tika būvēti arī **bastioni**

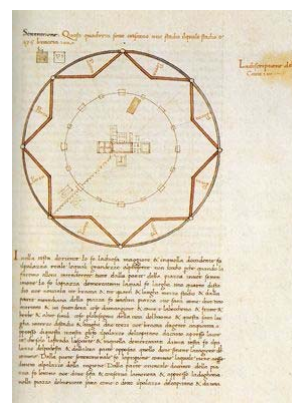
Bastions (no franču: *bastione*) ir piecstūrainis ilglaicīgs **nocietinājums**, kurš izvirzīts cietokšņa stūrī. No bastiona var veikt pretinieka apšaudi nocietinājuma priekšā

Ideālās pilsētas meklējumi

Ap 1460. gadu pirmo reizi arhitekts **Antonio Averlīno** uzzīmēja pirmo ideālas pilsētas plānu. Tai bija jābūt paraugpilsētai ar taisnām ielām, plašiem laukumiem un dzīvošanai patīkamu vidi.

Antonio di Pietro Averlīno (1400 - c. 1469), "Averulino" vai Filarete.

Sforzinda città ideale

Ideālā pilsēta Palmanova

Palmanova ir dibināta 1593. gadā un tā bija Venēcijas Republikas sastāvdaļa. Pilsētas arhitekta Vinčenco Skamoci (Vincenzo Scamozzi) uzdevums bija izveidot pilsētu – cietoksni, kas aizstāvētu Venēcijas Republiku no turku Osmaņu impērijas.

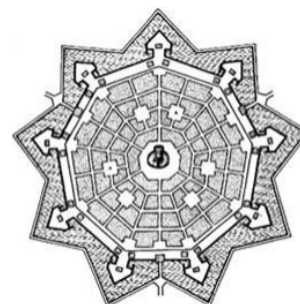

Ideālā pilsēta Palmanova

Pilsēta – cietoksnis tika projektēta kā pareizas formas 9 staru zvaigzne. Katra bastiona, kas atradās katra zvaigznes stara galā, uzdevums bija aizsargāt arī abus pārējos blakus esošos bastionus.

Visu pilsētu apjoza mūris un plats grāvis. Iekšējā pilsētā varēja tikai pa 3 vārtiem (dienvidu, ziemeļrietumu un ziemeļaustrumu).

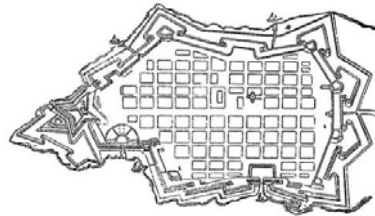
Pilsētas iekšienē arī bija izveidota **daudzpakāpju aizsardzības sistēma**, kas bija spilgts modernās militārās arhitektūras paraugs.

<https://www.youtube.com/watch?v=vPsyntfPE4ig>

Ideālās pilsētas

- Pjenca/Pienza (Itālija) -<https://www.youtube.com/watch?v=8WwnFJGmWbA>
- Ferrara – (Itālija) -<https://www.youtube.com/watch?v=MOFio6Kwooo>
- Stare Miasto w Zamościu (Polija) -<https://www.youtube.com/watch?v=ItyAVUFd56Q>
- Valetta (Malta) -<https://www.youtube.com/watch?v=PtkpFojiocs>

PILSĒTU LOMA SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBĀ: Parīzes pilsētbūvniecība 16-17.gadsimtā

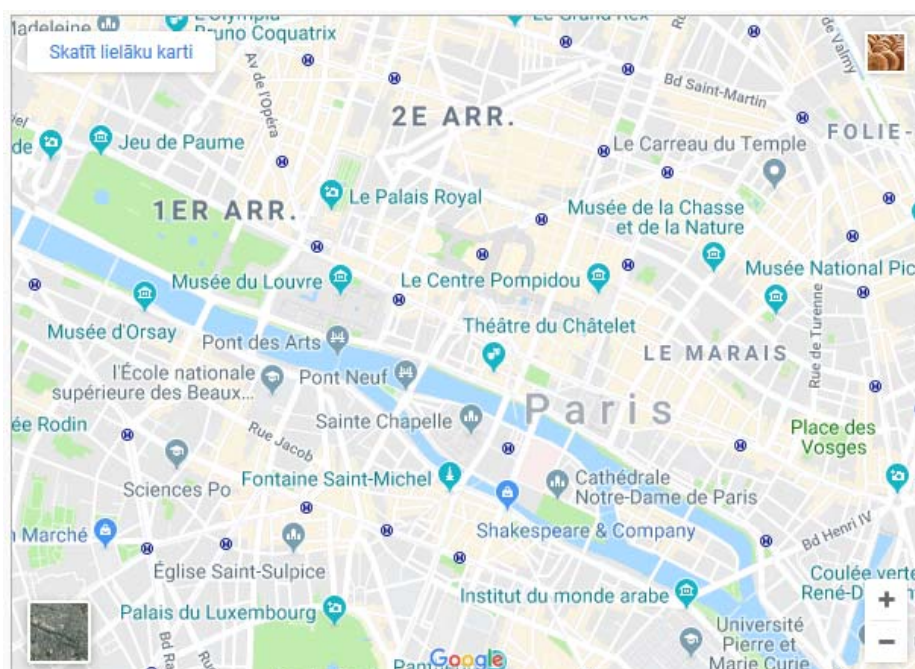

Pilsētbūvniecība (3-04)
Olga Krumpāne

Mūsdienu Parīze

<https://www.google.lv/maps/place/%C3%8Ele+de+la+Cit%C3%A9/@48.8549949,2.3380305,15.25z/data=!4m5!3m4!1s0x47e671e037bbc73d:0x9c2a87a32dd21743!8m2!3d48.8548825!4d2.3474928>

Arhitektūrā ļoti nozīmīgs ir **16. gadsimta vidus**, kad pieejama kļuva klasiskās arhitektūras teorija franču valodā.

- pēc iepazīšanās ar Vitrūvija traktātu radās izpratne par antīkās arhitektūras pamatprincipiem.
- Šajā periodā sāka darboties vairāki franču arhitekti un teorētiķi, kas veidoja teorētisku pamatojumu nacionālai un atšķirīgai Francijas arhitektūrai.
- Arhitektūras teorijā tika risināti gan konstruktīvas dabas jautājumi, gan ēkas ergonomiskā nozīme.
- Analizējot antīko arhitektūru un atzītu autoritāšu viedokļus, pamazām iegūtās zināšanas tika transformētas radot jaunu formu un izteiksmi.

Fransuā I

Fransuā I (*franču*: *François Ier*; dzimis [1494.](#) gada [12. septembrī](#), miris [1547.](#) gada [31. martā](#)) bija Francijas karalis no 1515. gada līdz savai nāvei 1547. gadā.

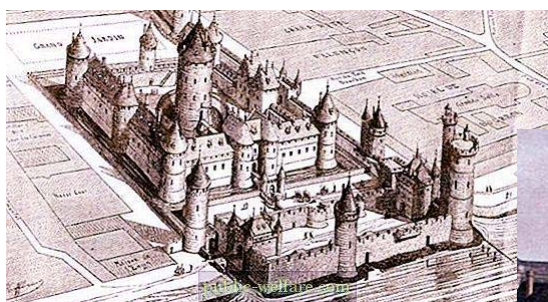
Fransuā valdīšanas laikā notika nozīmīgas izmaiņas, tai skaitā Francijā nostiprinājās absolūtā monarhija, humānisma un protestantisma izplatīšanās un Francija sāka Jaunās pasaules izpēti.

Izmaiņas Parīzes pilsētībūvniecībā:

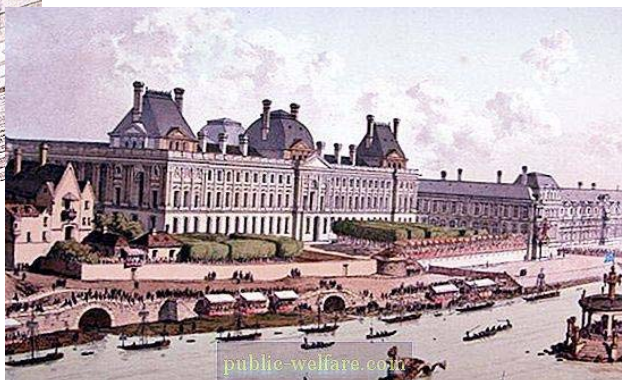

1533.g — Tiek pārbūvēta *Hotel de Ville*.

Izmaiņas Parīzes pilsētībūvniecībā:

Luvras vēsture sākas 13.gadsimtā, kad Filips Augusts aizsardzības nolūkos uzcēla spēcīgu cietoksni gar Sēnas upi.

Fransuā I pārcēla karaļa rezidenci no Sitē salas uz Luvru

jaunās Luvras pils celtniecība

Anrī IV

(*Henri-Quatre*; dzimis 1553. gada 13. decembrī, miris 1610. gada 14. maijā) bija Francijas karalis no 1589. līdz 1610. gadam un Navarras karalis no 1572. līdz 1610. gadam. Viņš bija pirmais Burbonu dinastijas pārstāvis Francijas tronī.

Tiltu būvniecība

Jaunais tilts (*Pont Neuf*)

– Parīzes simbols. Būvniecība uzsākta Anrī III laikā, bet tiltu svinīgi atklāja Anrī IV.

Tilts savieno Luvra krastmalu ar Konti krastmalu un šķērso Sitē

1607. — tiek pabeigta *Pont Neuf* tilta būvniecība pār Sēnu.

<https://www.youtube.com/watch?v=h-yDuQ39CDs>

Tiltu būvniecība

Jaunais tilts (*Pont Neuf*)

381 galvu
skulptūras –
maskarones-
sengrieķu mītu
varoņi

Autors - **Žermēns
Pilons** [Pilon, 1537
- 1590]

Viduslaiku tilts

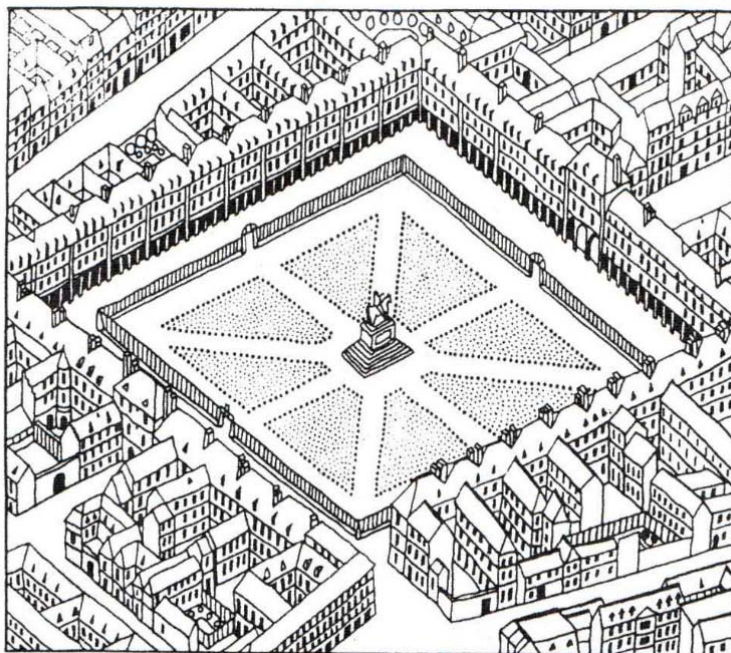

**Ponte Vecchio
Florencē**

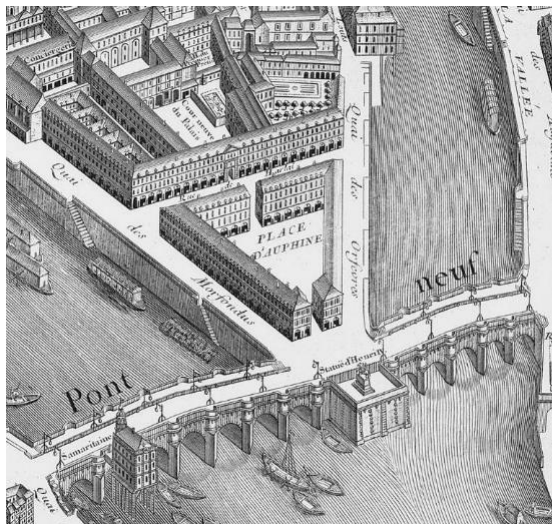
Jaunu laukumu plānošana

Vogēzu laukums –
pirmais «ideālais
laukums» Parīzē

Jaunu laukumu plānošana

**Dofina laukums
Place des Vosges—
pirmais «ideālais
laukums» Parīzē**

Luijs XIII

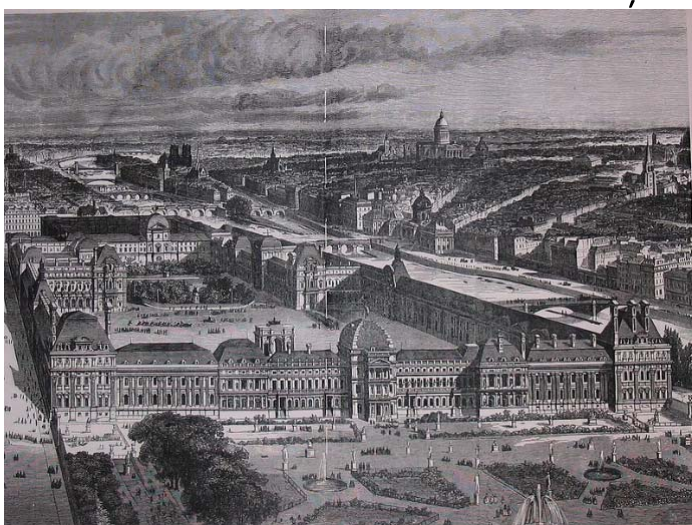

(*Louis XIII*; 1601. gada 27. septembris — 1643. gada 14. maijs) bija Burbonu dinastijas Francijas un Navarras karalis (1610—1643).

Pilsētībūvniecības ansambļu izveide

Pilsētībūvniecības ansamblis – funkcionālām prasībām atbilstoša saskaņota ēku grupa, kas celta ar noteiktu idejiski māksliniecisku ieceri un kurai piemīt skaidri izteikta uztveres vienība.

Pilsētībūvniecības ansambļu izveide

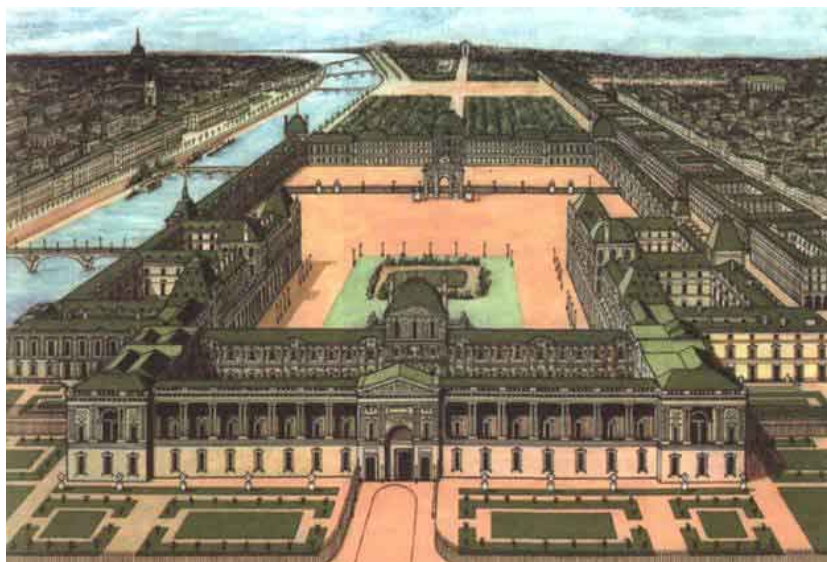

Ansamblis Luvra- Tilerī

- 16. un 17. gadsimta mijā karalis Anrī IV - pirmais Burbonu dinastijas monarhs - uzbūvēja Lielo galeriju.
- viņš izmitināja šīs, tiem laikiem milzīgās, ēkas apakšējos stāvos māksliniekus un daiļamatniekus, nodarbināja viņus un tā vairoja Luvras mākslas darbu krājumu.
- Luija XIII laikā tika uzbūvēts tā dēvētais Rišeljē spārns, kurš kļuva par pirmo Luvras pils daļu, kuru uzvarējusī Lielā franču revolūcija atvēra tautai kā muzeju 1793. gada 8. novembrī.

1682.gadā karaliskais galms pārcēlās uz Versaļu,

Pilsēt būvniecības ansambļu izveide

Ansamblis Luvra-Tilerī

Ar laiku Tilerī pils kļuva par karaļu residenci, bet Luvra – mākslas objektu glabātuve

Pilsēt būvniecības ansambļu izveide

Ansamblis Luvra- Tilerī

Ansambļa arhitekts -
Pjērs Lesko (*Pierre Lescot*)

Par Luvru

- <https://www.youtube.com/watch?v=97NJxQmfc9Y&t=1250s> (35.min)

Luijs XIV

(franču: Louis XIV; dzimis 1638. gada 5. septembrī, miris 1715. gada 1. septembrī), pazīstams arī kā Saules karalis bija Francijas un Navarras karalis. Viņš valdīja no 1643 līdz 1715.g.

Invalīdu nams (Hôtel des Invalides)

uzcēla kā hospitāli armijas veterāniem

Būvniecības ideja: 1670.g.

Uzsāka iemītnieku uzņemšanu 1674.g

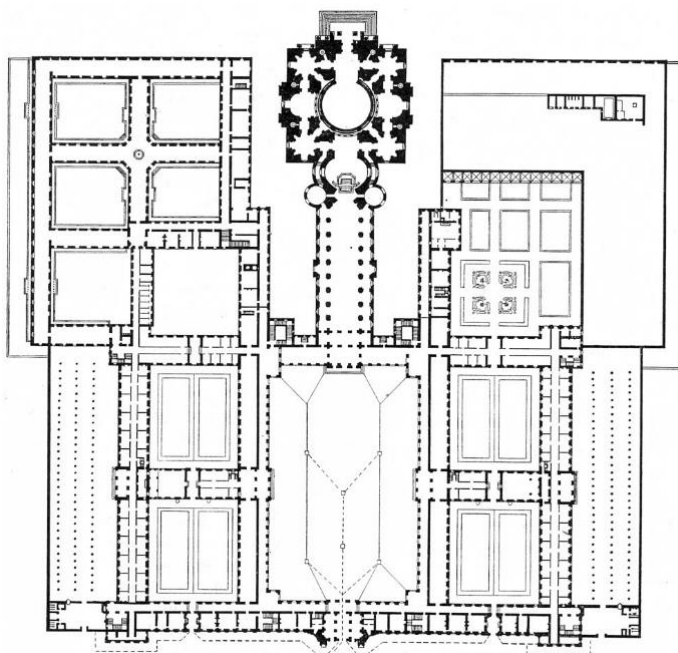
Būvniecība pabeigta 1703.g.

<https://www.youtube.com/watch?v=7Dttgzxyi1M>

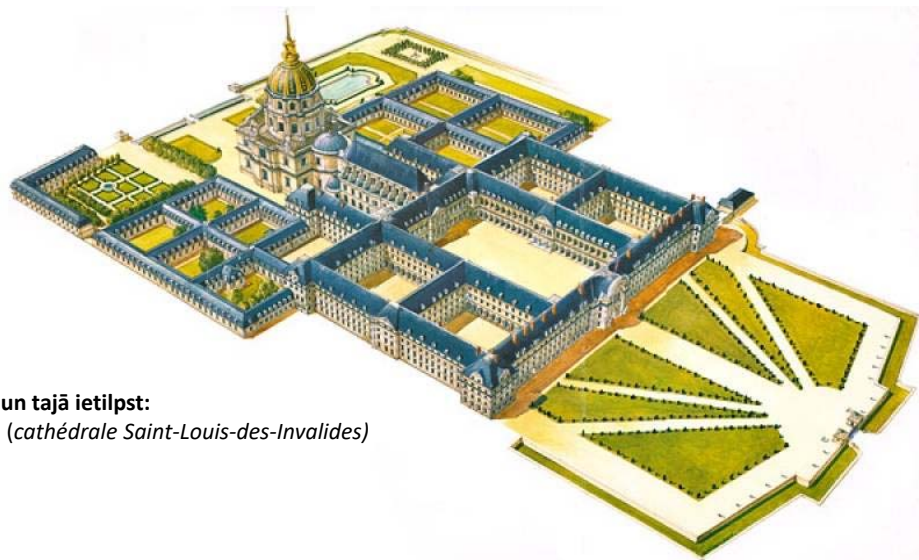

Invalīdu nams (Hôtel des Invalides)

Žils Mansārs – Arduēns
Jules Hardouin-Mansart

Invalīdu nams (Hôtel des Invalides)

Komplekss aizņem 13 ha un tajā ietilpst:

- Invalīdu Doma baznīca (*cathédrale Saint-Louis-des-Invalides*)
- Zaldātu baznīca
- Hospitālis
- Aptiekas
- Darbnīcas

Parku ansamblī

Versaļas pils (Château de Versailles)

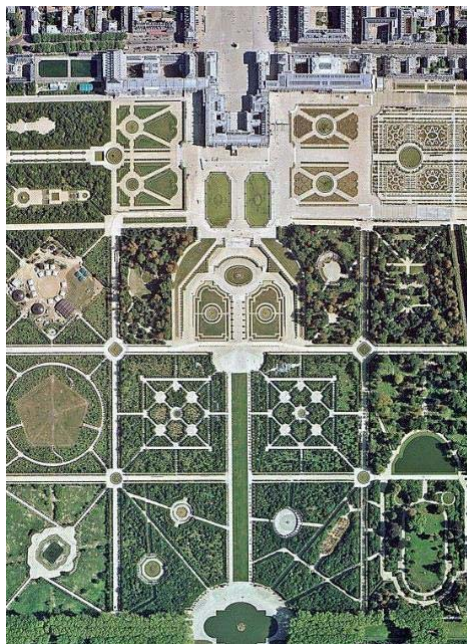
Francijas karaļu pils un parku komplekss Versajā

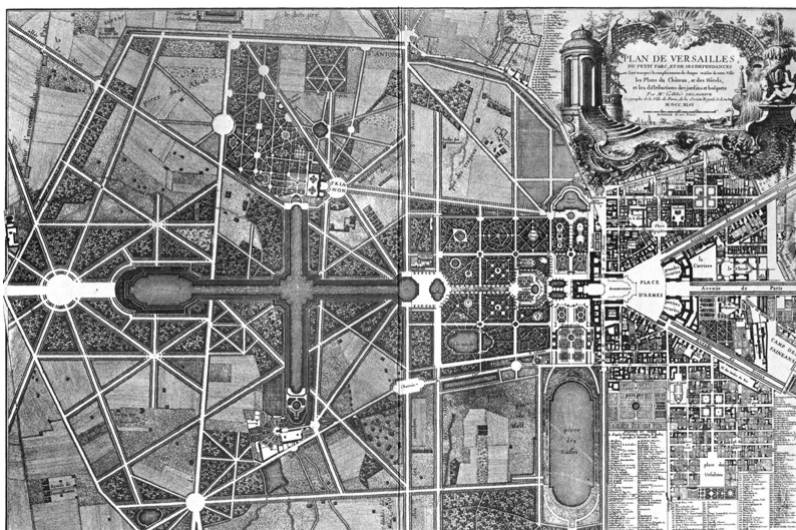
Parku ansambļi

Versaļas pils (Château de Versailles)

Francijas karaļu pils un
parku komplekss Versajā

Parku ansambļi: Versaļas komplekss

Versaļas pils arhitektūras
iespaidā 18. gadsimtā
vairākiem Eiropas valstu
monarhiem uzcēla līdzīgas
pilis,:

- Svētās Romas impērijas
ķeizara Šēnbrunnas pili,
- Krievijas impērijas
ķeizara Pēterburgas un tās
apkārtnes pils,
- Prūsijas karaļa Sansusī
pili,
- Kurzemes hercoga
Jelgavas un Rundāles pils.

Parku ansamblī

Versaļas pils (Château de Versailles)

Francijas karaļu pils un
parku komplekss Versaļā

regulāra stila parks:

- simetrija
- Regulārā kompozīcija
- Alejas veido asis
- Cirptie dzīvžogi veido ģeometriskās formas
- Zālieni
- baseini
- strūklakas

Filmas un ieraksti:

Parīze. Vienas galvaspilsētas vēsture -1

<https://www.youtube.com/watch?v=xLcqiQ0DrUA>

Parīze. Vienas galvaspilsētas vēsture -2

<https://www.youtube.com/watch?v=OAEoGWWb0W0>

Pastaigas pa Versaļu - 1

https://www.youtube.com/watch?v=5IKbC_eLydw

Pastaigas pa Versaļu -2

<https://www.youtube.com/watch?v=2ZrvzPSXG4c>

Pastaigas pa Versaļu - 3

<https://www.youtube.com/watch?v=xgdccin9VNk>

Pastaigas pa Versaļu -4

PILSĒTU LOMA SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBĀ: PARĪZES PILSĒTBŪVNICĪBA 19.-20.GADSIMTĀ

Parīze 19.gs vidū

19.gadsimta vidū Parīzes viduslaiku stila vecpilsēta bija bēdīgi slavena kā **nabadzības, netīrības, slimību, noziedzības** un visu citu iespējamo nelaimju vieta!

Vīzija - uzbūvēt **modernu, plašu, ērtu, izcili izplānotu pilsētu**, ar skaistu arhitektūru, parkiem, dārziem, strūklakām

- No ražošanas uz patēriņu.
- Interese par iedzīvotāju vaļasprieku, to veidu dažādošana
- Pilsētai jāveido vidi cilvēkiem

Pirms Osmana pārmaiņām

Triumfa arka

(*Arc de Triomphe*, 1806–35)

Autori: Ž. Šalgrēns un Žans
Armāns Reimons

Pirms Osmana pārmaiņām

Karuseļa arka (*Arc du Carrousel*, 1806–08)

autori:Šarls Persjē un Pjērs Fransuā Fontēns

Pirms Osmana pārmaiņām

Parīzes Birža (*Bourse*, 1808–15)

Autors: Aleksandra Teodora Broņārs

Osmana pilsētībūvniecības pārmaiņas

- **Žoržs Ežēns Osmans** *Georges Eugène Haussmann*, biežāk pazīstams kā **barons Osmans**)
- bija franču ierēdnis (Sēnas departamenta prefekts), vēlāk politiķis, kurš Napoleona III valdīšanas laikā **XIX gadsimta sešdesmitajos gados** vadīja plašus Parīzes pārbūves darbus.

Šarls Luijs Napoleons Bonaparts jeb Napoleons III (franču: Charles Louis Napoléon Bonaparte) bija Francijas Otrās republikas prezidents (1849—1852) un Francijas Otrās impērijas imperators (1852—1870). Imperatora Napoleona I brāļadēls, pirmais Francijas prezidents un pēdējais Francijas monarhs.

Viņa varas laikā Francijā notika strauja **industrializācija**. Tika modernizēta un pārbūvēta Parīze

Osmana pilsētbūvniecības pārmaiņas

Barona Osmana pilsētas pārbūve lielā mērā nosaka mūsdienu Parīzes centra seju:

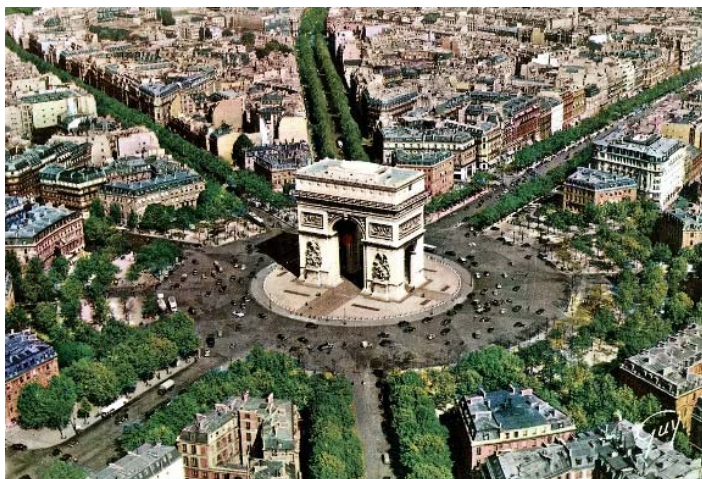
- iztaisnoja aleju labirintus,
- ieplūdināja pilsētā bulvārus, platus kā upes
- iznīcināja vecos amatnieku rajonus, nodalot dzīvojamos rajonus no darba vietām,
- iekārtoja publiskos parkus un izklaides kvartālus atpūtai, .

Osmana pilsētbūvniecības pārmaiņas

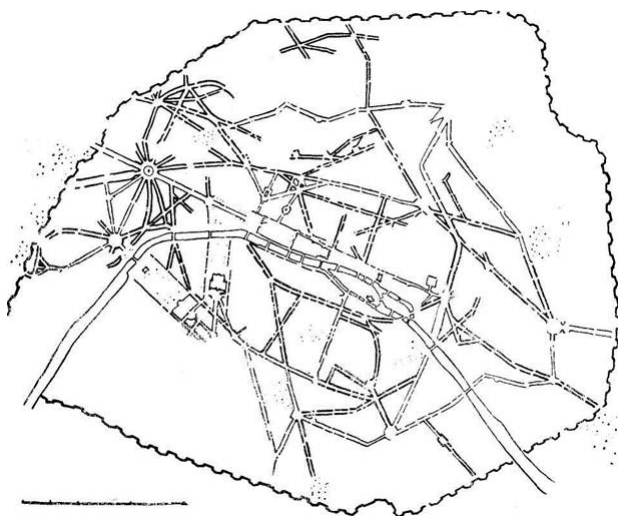
Veco būvju nojaukšana un jauno būvniecība. 1877.g

Osmana pilsēt būvniecības pārmaiņas

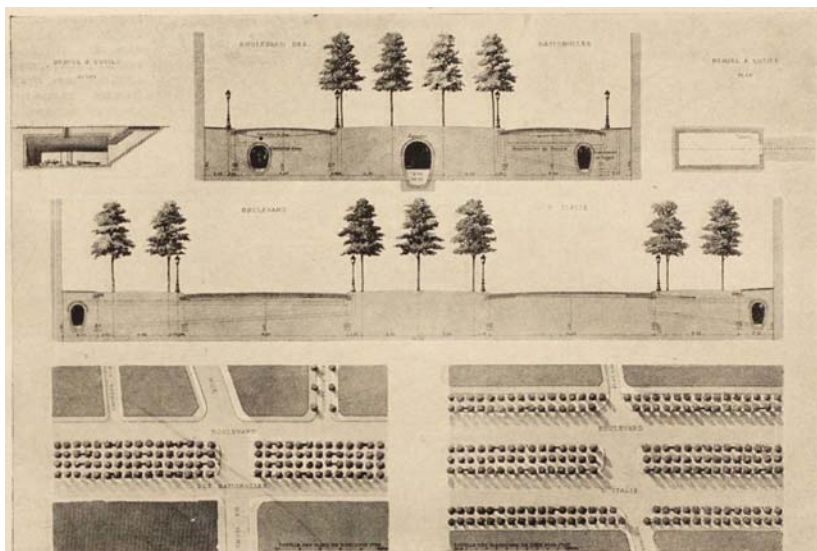
Zvaigznes laukums un 12 ielas

Osmana pilsēt būvniecības pārmaiņas

Uzbūvēti vairāk nekā 100 km ceļu un ielu
 Vidējais ceļu un ielu platums – 18 m
 Uzbūvēti kanalizācija kolektori un mājas
 pieslēgtas ūdensvadām
 Maģistrāļu galos uzbūvēti 4 lieli Parīzes
 parki
 Pilsētā tika iekļauti piepilsētas ciemi

Osmana pilsētībūvniecības pārmaiņas

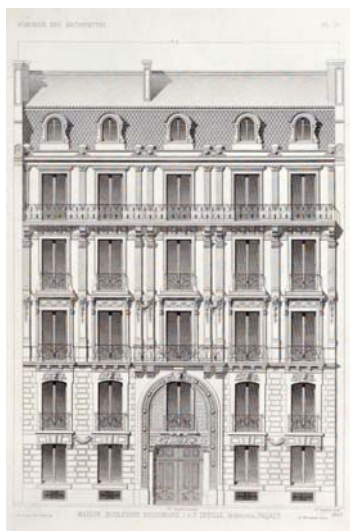
Osmana pilsētībūvniecības pārmaiņas

Taisnas unificētas ielas:

- Mājas- sienas
- Jumtu slīpums 45
- Fasādes vienotā stilā – viens ēku augstums kvartāla robežās
- Ēku augstums 12-20m, jāatbilst ielas platumam, max 7 stāvi

Osmana pilsētbūvniecības pārmaiņas

1. Stāvs un antresols – veikali
2. «franču» stāvs – buržuāzijas dzīvojamais stāvs (prestīžākais)
- 4-5. stāvi – dzīvojamie stāvi
6. Stāvs – kalpoņu, studentu, mākslinieku dzīves vieta

Osmana pilsētbūvniecības pārmaiņas

Osmana dzīvojamās mājas:

- Avenue de l'Opéra
- Rue de Rivoli
- Rue de Rennes
- Boulevard Saint-Michel
- Boulevard de Sébastopol
- Rue de Turbigo
- Rue du 4 Septembre
- Rue Gay-Lussac
- Rue des Écoles
- Boulevard de Port-Royal

Osmana pilsētbūvniecības pārmaiņas

Jauna ideoloģija:

Flâneur – cilvēks, kurš **flanē** par ielām un bulvāriem, estētiski baudot pilsētu

Parīze -krāšņā pilsēta

Osmana pilsētbūvniecības pārmaiņas

Parki

Parīze — tolaik piesārņotākā un netīrākā Eiropas galvaspilsēta tika bagātināta ar kokiem, svaiga gaisa oāzēm un parka soliņiem.

Ādolfs Alfāns – būvzinīeris, arhitekts, ainavu dārznieks

Buloņas mežs (*Bois de Boulogne*) un **Vensēnas mežs** (*Bois de Vincennes*) — angļu stila parki ar pīļu dīķiem, ezeriem un puķu dārziem.

Osmana pilsētbūvniecības pārmaiņas

Parki

Parīze — tolaik piesārņotākā un netīrākā Eiropas galvaspilsēta tika bagātināta ar kokiem, svaiga gaisa oāzēm un parka soliņiem.

Ādolfs Alfāns – būvinženieris, arhitekts, ainavu dārznieks

Monsurī parks (*Parc Montsouris*) Parīzes dienviddaļā un **Bitšomonas parks** (*Parc des Buttes — Chaumont*) ziemeļaustrumos.

Osmana pilsētbūvniecības pārmaiņas

Skaidra plānošanas shēma:

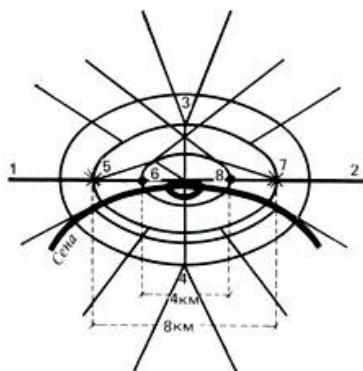
- 2 diametri
- Koncentriskie bulvāru apli
- Zvaigžņu kompozīcijas
- Ielas divreiz platākas
- Pilsētas asis
- Ielu garums divreiz lielāks,
- Uzbūvētas krastmalas ar braucamo daļu un apakšējo terasi pie ūdens
- 4 lieli parki : Buloņas un Vensēnas mežs

Pamatkonceptija:

- Taisnums
- Simetrija
- Orientīrs

<https://www.youtube.com/watch?v=CChouRqDSNc>

Osmana pilsētbūvniecības pārmaiņas

Maģistrālas ielas :

1-2 – Rietumu-Austrumu diametrs;

3-4 – Ziemeļu-Dienvidu diametrs

5 - Šarla de Golla laukums;

6 – Saskāņas laukums;

7 – Bastilijas laukums

8 – Nāciju laukums

<https://www.youtube.com/watch?v=QBDC81icT3U>

Osmana pilsētbūvniecības pārmaiņas

Elizejas lauki: *les Champs-Élysées* ir
pasaulslavena avēnija Parīzē.

Tās garums ir 1910 metri, bet platums -
70 metri.

Osmana pilsētībūvniecības pārmaiņas

Pretestība auga, līdz 1870.gadā Osmānam nācās atkāpties no amata. Bet tas nenozīmēja pārbūves beigas. Osmāna ieceres turpināja īstenot citi, pilnībā pabeidzot modernizāciju līdz 1927. gadam.

Parīze 19.gs

le Carreau du Temple – tirgus paviljonu komplekss

Parīze 19.-20.gs- izstāžu arhitektūra

Pasaules izstāde Parīzē (franču: *Exposition universelle de Paris*) bija starptautiska izstāde, kas notika **Parīzē** no **1889.** gada 6. maija līdz 31. oktobrim.

Parīze 19.-20.gs- izstāžu arhitektūra

Pasaules izstāde Parīzē (franču: *Exposition universelle de Paris*) bija starptautiska izstāde, kas notika **Parīzē** no **1889.** gada 6. maija līdz 31. oktobrim.

Eifeļa

tornis (franču: *la Tour Eiffel*)

ir tērauda tornis Parīzē. No tā atklāšanas brīža 1889. gada 31. martā līdz pat 1930. gadam tā bija pasaules augstākā celtnē. To projektējis franču inženieris **Gustavs Eifelis**.

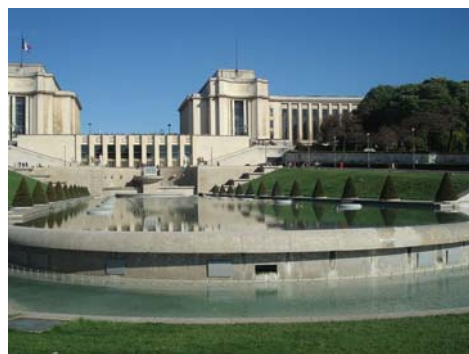
Parīze 19.-20.gs- izstāžu arhitektūra

Trokadero pils (*palais du Trocadéro*)
Uzbūvēt 1897.g izstādei

Šaijo pils- *Palais de Chaillot*
Uzbūvēt 1937.g izstādei

Parīze 19.-20.gs- art deko stīls

The Théâtre des Champs-Élysées

La Samaritaine

Parīze 20.gs- modernisms

Maison de la Radio

Parīze 20.gs «lielie projekti»

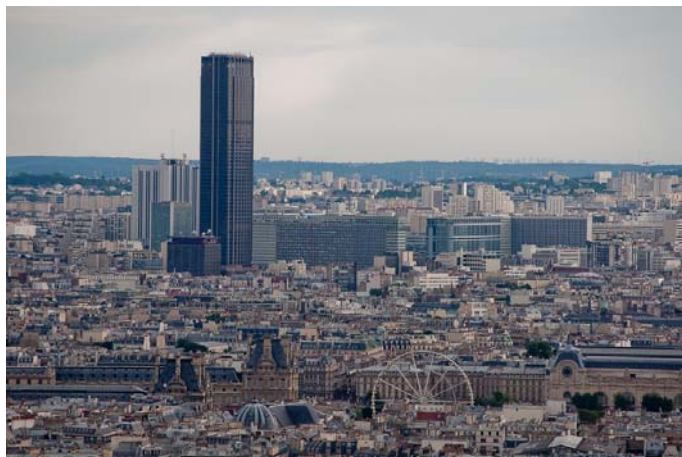
Žorža Pompidū centra ēka ir viens no [20. gadsimta](#) postmodernisma un High-Tech arhitektūras paraugiem.

Parīze 20.gs «lielie projekti»

Līdzīgs sašutums izcēlās par 209 metrus augstā **Monparnasas torņa** celtniecību 1972. gadā.

Divus gadus vēlāk jauns pilsētplānošanas likums ierobežoja ēku augstumu līdz **31 metram** pilsētas robežās un līdz **25 metriem** vēsturiskajā centrā.

Parīze 20.gs «lielie projekti»

Ladefānsa ir moderns un Eiropā lielākais darījumu kvartāls, kas aizņem 1,6 km² un atrodas trīs kilometrus uz rietumiem no [Parīzes](#) pilsētas robežas.

Filmas un ieraksti:

Parīze: Vienas galvaspilsētas vēsture-3

<https://www.youtube.com/watch?v=99ffZIL2YOo>

Mūsdienu Parīzes piepilsēta – Ladefansa

<https://www.youtube.com/watch?v=qEO8TH1ZFqI>

Tēmas “Apdzīvotu vietu attīstība” mācību materiāls
Metodiskā izstrādne

Praktiskie darbi

PRD-1 - Apdzīvotās vietas Latvijā

PRD-2 - Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Senā Ēģipte. Tēbas un Memfisa/ kopā ar prezentāciju
“Senās Ēģiptes pilsētas: Tēbas”

PRD-3 - Pilsētbūvniecības attīstība: Parīze 14.-19.gs

PRD-4 - Pilsētbūvniecība Itālijas Renesansē

PRD-5 - Renesanses “ideālās pilsētas” Eiropā

PRD-6 - Pilsētbūvniecības objekti Parīzē

DAUGAVPILS BŪVNICĪBAS TEHNIKUMS

PRAKTISKAIS DARBS NR.1

Pilsētbūvniecībā (programma “Arhitektūra”)

Apdzīvotās vietas Latvijā

Vārds, uzvārds:

Grupa:

Datums:

Rezultāti: (aizpilda skolotājs)

Punktu skaits: **46** / _____ Izpildītā darba apjoms: _____% Vērtējums: _____
MAX un IEGŪTIE

Vērt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punktu skaits (no)	0	4	10	15	22	28	33	38	43	45
%	0	8,7	21,74	32,61	47,83	60,87	71,74	82,61	93,48	97,83

1. **Uzdevums.** Nosauciet republikas nozīmes pilsētas, to dibināšanas gadu un 2019.gadā oficiāli reģistrētu iedzīvotāju skaitu (<https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/iedzivotaji/iedzivotaju-skaitis/galvenie-raditaji/iedzivotaju-skaitis-republikas-pilsetas>, Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums www.likumi.lv)

(___punkti no 27)

	Pilsēta	Dibināšanas gads	Iedzīvotāju skaits
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			

2. **UZDEVUMS.** Nosauciet 5 apdzīvotās vietas Latvijā, kurām ir pilsētas statuss, izmantojot Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu (www.likumi.lv) (izņemot republikas nozīmes pilsētas) (___punkti no 5)

3. **UZDEVUMS.** Nosauciet 5 apdzīvotas vietas Latvijā, kurām ir ciemata statuss, izmantojot Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu www.likumi.lv) (___punkti no 5)

4. **UZDEVUMS.** Izvēlēties 3 pasaules pilsētas un atrodi internetā informāciju par to dibināšanas gadu un oficiāli reģistrētu iedzīvotāju skaitu (wikipedia dati) (___punkti no 9)

	Pilsēta	Dibināšanas gads	Iedzīvotāju skaits
1.			
2.			
3.			

Vērtēšanas kritēriji:

Uzdevums	Pārbaudāmā prasme	Punkti	Piezīmes
1	Prasme izmantot CSB datnes	1	Par katru datu vienību
2	Prasme strādāt ar www.likumi.lv	1	Par katru datu vienību
3	Prasme strādāt ar www.likumi.lv	1	Par katru datu vienību
4	Prasme meklēt informāciju tīmeklī un izmantot wikipedia datus	1	Par katru datu vienību

DAUGAVPILS BŪVNICĪBAS TEHNIKUMS

PRAKTISKAIS DARBS NR.2

Pilsētbūvniecībā (programma “Arhitektūra”)

Pilsētu loma sabiedrības attīstībā: Senā Ēģipte

Vārds, uzvārds:

Grupa:

Datums:

Rezultāti: (aizpilda skolotājs)

Punktu skaits: **12** / _____ Izpildītā darba apjoms: _____ % Vērtējums: _____
 MAX un IEGŪTIE

Vērt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punktu skaits (no)	0	1	2	4	5	7	8	9	11	12
%	0	8,33	16,67	33,33	41,67	58,33	66,67	75	91,67	100

Uzdevums. Uzmanīgi iepazīnieties ar prezentāciju par pilsētu Tēbas Senajā Ēģiptē, tīmeklī atrodi informāciju par Senās Ēģiptes pilsētu Memfisu un aprakstiet to pēc plāna:

1. Pilsētas izvietojums. Mūsdienu nosaukums
2. Pilsētas dibināšanas vēsture
3. Pilsētas vēsturiskā loma Ēģiptes attīstībā
4. Pilsētbūvnieciskās īpatnības
5. Ievērojamākie arhitektūras objekti

Papildiniet aprakstu ar 3-4 fotoattēliem, shēmām, zīmējumiem

Vērtēšanas kritēriji:

Uzdevums	Pārbaudāmā prasme	Punkti	Punkti/Piezīmes par vērtējamo darbu
	Jautājuma izpratne, atbilstība uzdevumam	2	
	Atbilžu pabeigtība	2	
	Izmantoto faktū raksturošana/komentēšana	2	
	Tematam atbilstošas valodas (vārdu izvēle, daudzveidīgas teikumu konstrukcijas) izmantošana, pareizrakstība	2	
	Prasme atrast saturam atbilstošu grafisko informāciju	2	
	Darba noformējums (šrifti, burtu lielumu, formatēšana)	2	

Pilsētas izvietojums/ mūsdienu nosaukums

- **Tēbas**-bija pilsēta Senajā Ēģiptē, kas atradās apmēram 800 km uz dienvidiem no Vidusjūras, Nīlas upes austrumu krastā (rietumos – Mirušo pilsēta) mūsdienu Luksoras pilsētā.

Vēsturiskā loma

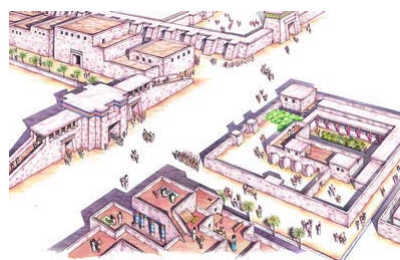
- Tēbas vairākas reizes bija Senās Ēģiptes galvaspilsēta: laikā no 2060. līdz 1785. gadam p.m.ē., no 1580. līdz apmēram 1353. gadam p.m.ē. un no apmēram 1332. līdz 1085. gadam p.m.ē.

Pilsētbūvnieciskās īpašības

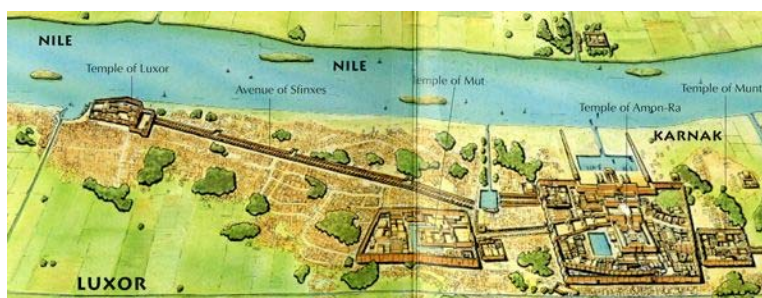
Labajā krastī (vieta dzīvājiem)

- izvietotas faraona rezidences, pils, mājas un templi
- Milzīga nekropole

Ievērojamākie objekti

- Karnakas un Luksoras templi, kas savstarpēji savienoti ar 2 km garu sfinksu aleju.
- Valdnieku ieleja (Tutanhamona kapene, Ramzesu (I, II, III, IV) kapenes utt)

DAUGAVPILS BŪVniecības TEHNIKUMS

PRAKTISKAIS DARBS NR.3

Pilsētbūvniecībā (programma "Arhitektūra")

Pilsētbūvniecības attīstība: Parīze 14.-19.gs

Vārds, uzvārds:

Grupa:

Datums:

Rezultāti: (aizpilda skolotājs)

Punktu skaits: 19 / _____ Izpildītā darba apjoms: _____% Vērtējums: _____
 MAX un IEGŪTIE

Vērt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punktu skaits	0	2	4	6	9	11	13	15	17	18
%	0	10,53	21,05	31,58	47,37	57,89	68,42	78,95	89,47	94,74

Uzdevums. Izmantojot prezentācijas materiālu, tīmeklī pieejamo informāciju, atbildiet uz jautājumiem par Parīzes pilsētbūvniecisko attīstību 14-19.gs.

1. Kā var raksturot viduslaiku Parīzes plānojumu? (___punkti no 2)
2. Nosauciet Parīzes slaveno tiltu, kas bija uzbūvēts Anrī IV valdīšanas laikā? (___punkti no 1)
3. Kādas jaunas tendences tiltu būvniecībā Jūs varat nosaukt? (___punkti no 2)
4. Kā vēsturiski veidojas Luvras-Tilerī ansamblis? (___punkti no 2)
5. Aprakstiet jauno pilsētas laukumu pazīmes? (___punkti no 2)
6. Nosauciet 2 Parīzes laukumus, kuri būvēti pēc jauniem, 17.gs. izstrādātajiem principiem? (___punkti no 2)
7. Kas ir pilsētbūvniecības ansamblis? (___punkti no 2)
8. Kas bija Invalīdu mājas arhitekts? (___punkti no 1)
9. Ar ko slavens Invalīdu mājas pilsētbūvnieciskais ansamblis? (___punkti no 2)
10. Kad tika izveidots Versaļa ansamblis? (___punkti no 1)
11. Kādas ir Versaļas regulārā parka pazīmes? (___punkti no 2)

Vērtēšanas kritēriji:

Uzdevums	Pārbaudāmā prasme	Punkti	Piezīmes
Jautājumi 1-10	Prasme atrast pieprasītu informāciju, izmantojot prezentāciju un interneta resursus	1	2 punkti par katru saturiski un gramatiski pareizu atbildi
	Prasme pareizi pielietot valodu un terminus	1	2.,8., 10.jautājumos – 1 punkts par atbildi, netiek vērtēta valodas lietošana

DAUGAVPILS BŪVNICĪBAS TEHNIKUMS

PRAKTISKAIS DARBS NR.4

Pilsētbūvniecībā (programma “Arhitektūra”)

Pilsētbūvniecība Itālijas Renesansē

Vārds, uzvārds:

Grupa:

Datums:

Rezultāti: (aizpilda skolotājs)

Punktu skaits: 20 / _____ Izpildītā darba apjoms: _____% Vērtējums: _____
 MAX un IEGŪTIE

Vērt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punktu skaits (no)	0	2	4	7	9	11	13	15	17	19
%	0	10	20	35	45	55	65	75	85	95

Uzdevums. Izmantojot prezentācijas “Pilsētbūvniecība Itālija XV-XVII gs.”, videomateriālu <https://www.youtube.com/watch?v=kB7RhdJSkJY>, citu internetā pieejamo informāciju, atbildiet uz jautājumiem

1. Kā tulkojams un ko nozīmē jēdziens “renesanse”? (___punkti no 2)
2. Kādi notikumi pasaulē ietekmēja renesanses idejas? (___punkti no 2)
3. Kā jūs saprotat frāzi “cilvēks ir visu vērtību mēraukla”? (___punkti no 2)
4. Kādas ir renesanses pazīmes arhitektūrā un pilsētbūvniecībā? (___punkti no 2)
5. Kāda pilsēta (un kurā valstī tā atrodas) tiek saukta par renesanses šūpuli? (___punkti no 2)
6. Kas ir sakrālā arhitektūra un kas ir sekulārā arhitektūra? (___punkti no 2)
7. Kādas renesanses iezīmes var noteikt Mediči pils arhitektūrā? (___punkti no 2)
8. Nosauciet 2-3 slavenākas villas, būvētas Itālijā renesanses laikmetā? (___punkti no 2)
9. Kāpēc Florences katedrāli (*Cattedrale di Santa Maria del Fiore*) uzskata par robežu starp gotiku un renesansi? (___punkti no 2)
10. Nosauciet 2-3 sakrālās ēkas būvētas Itālijas renesanses laikmetā? (___punkti no 2)

Vērtēšanas kritēriji:

Uzdevums	Pārbaudāmā prasme	Punkti	Piezīmes
Jautājumi 1-10	Prasme atrast pieprasītus, izmantojot speciālās pilsētplānošanas datnes (paskaidrojuma rakstus) un vispārīga rakstura informācijas avotus (pilsētas web-portāls, CSB portāls)	1	2 punkti par katru saturiski un gramatiski pareizu atbildi
	Prasme pareizi pielietot valodu un terminus	1	

DAUGAVPILS BŪVNICĪBAS TEHNIKUMS

PRAKTISKAIS DARBS NR.5

Pilsētbūvniecībā (programma “Arhitektūra”)

Renesanses “ideālās pilsētas” Eiropā

Vārds, uzvārds:

Grupa:

Datums:

Rezultāti: (aizpilda skolotājs)

Punktu skaits: 12 / _____ Izpildītā darba apjoms: _____% Vērtējums: _____
 MAX un IEGŪTIE

Vērt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punktu skaits (no)	0	1	2	4	5	7	8	9	11	12
%	0	8,33	16,67	33,33	41,67	58,33	66,67	75	91,67	100

Uzdevums. Izvēlēties vienu no ideālajām pilsētām Eiropā un sagatavot ziņojumu par to pēc plāna.

Ideālās pilsētas un ieteicamie informācijas avoti (izmantojiet arī citus avotus!):

- Pjenca/Pienza (Itālija) -<https://www.youtube.com/watch?v=8WwnFJGmWbA>
- Ferrara – (Itālija) -<https://www.youtube.com/watch?v=MOFi06Kwoo0>
- Stare Miasto w Zamościu (Polija) -<https://www.youtube.com/watch?v=ItyAVUFd56Q>
- Valetta (Malta) -<https://www.youtube.com/watch?v=PtkpFojiocs>

Ziņojuma plāns

1. Pilsētas nosaukums
2. Valsts, izvietojums
3. Dibināšanas laiks
4. Arhitekti un citas ievērojamās personas, kas veidoja un īstenoja “ideālo” pilsētu
5. Ideālās pilsētas pazīmes (pamatojiet ar shēmām, fotoattēliem)

Vērtēšanas kritēriji:

Uzdevums	Pārbaudāmā prasme	Punkti	Punkti/Piezīmes par vērtējamo darbu
	Jautājuma izpratne, atbilstība uzdevumam	2	
	Atbilžu pabeigtība	2	
	Izmantoto faktū raksturošana/komentēšana	2	
	Tematam atbilstošas valodas (vārdu izvēle, daudzveidīgas teikumu konstrukcijas) izmantošana, pareizrakstība	2	
	Prasme atrast saturam atbilstošu grafisko informāciju	2	
	Darba noformējums (šrifti, burtu lielumu, formatēšana)	2	

DAUGAVPILS BŪVniecības TEHNIKUMS

PRAKTISKAIS DARBS NR.6

Pilsētbūvniecībā (programma “Arhitektūra”)

Pilsētbūvniecības objekti Parīzē

Vārds, uzvārds:

Grupa:

Datums:

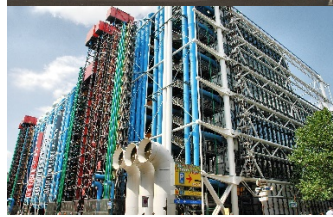
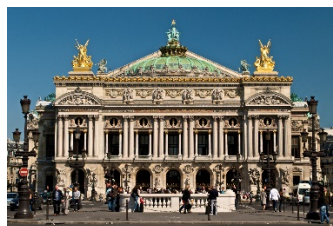
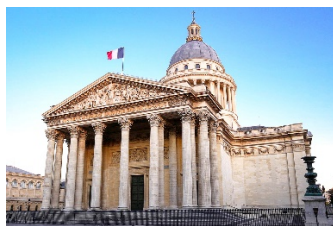
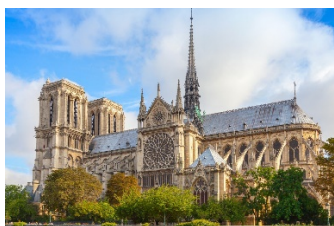
Rezultāti: (aizpilda skolotājs)

Punktu skaits: 12 / _____ Izpildītā darba apjoms: _____% Vērtējums: _____
MAX un IEGŪTIE

Vērt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punktu skaits (no)	0	1	2	4	5	7	8	9	11	12
%	0	8,33	16,67	33,33	41,67	58,33	66,67	75	91,67	100

Uzdevums. Izvēlēties vienu pilsētbūvniecības objektu no saraksta un sagatavojiet ziņojumu par to pēc plāna. Ziņojuma sagatavošanai izmantojiet pierakstus un tīmeklī pieejamo informāciju

1. Parīzes Dievmātes katedrāle
2. Triumfa arka
3. Luvra
4. Elizejas pils
5. Panteons
6. Parīzes Operas nams (Garnje pils)
7. Eifeļa tornis
8. Svētās Sirds bazilika (Sacre-Cour)
9. Žorža Pompidū centrs

Plāns

1. Objekta nosaukums
2. Objekta izvietojums (atrašanās vieta)
3. Objekta autors
4. Objekta projektēšanas un būvniecības periods
5. Objekta apraksts: funkcija, telpisks un plānošanas risinājums, arhitektūras stils, interesanti fakti par objektu
6. Objekta dzīve šodien
7. Jūsu komentāri, viedoklis
8. Attēli (foto bildes, rasējumi, zīmējumi, shēmas - 4 gab.)

Vērtēšanas kritēriji:

Uzdevums	Pārbaudāmā prasme	Punkti	Punkti/Piezīmes par vērtējamo darbu
	Jautājuma izpratne, atbilstība uzdevumam	2	
	Atbilžu pabeigtība	2	
	Izmantoto faktu raksturošana/komentēšana	2	
	Tematam atbilstošas valodas (vārdu izvēle, daudzveidīgas teikumu konstrukcijas) izmantošana, pareizrakstība	2	
	Prasme atrast saturam atbilstošu grafisko informāciju	2	
	Darba noformējums (šrifti, burtu lielumu, formatēšana)	2	

Tēmas “Apdzīvotu vietu attīstība” mācību materiāls
Metodiskā izstrādne

Darba lapas un pārbaudes lapas

DL-1 Pilsētbūvniecības aizsākumi

DL-2 Parīze 14.-19.gsm.

PD-1 Ievads pilsētbūvniecībā : protopilsētas

PD -2 Viduslaiku pilsētas

PD - Pilsētbūvniecības vesture (noslēguma darbs)

GRUPAS DARBA LAPA "PILSĒTBŪVNIECĪBAS AIZSĀKUMI"

Sakārtojiet tabulu, savienojot pie viena numura objekta nosaukumu, vēsturisko izvietojumu, mūsdienu atrašanās vietu un attēlu

1.	Atrašanās vieta/Mūsdienu valsts	Objekta nosaukums	Vēsturiskais izvietojums	Attēls
2.	Iraka	Semiramīdas dārzi	Ūra (Mezopotāmija)	
3.	Grieķija	Dzīvojamā māja ar torni-citadeli	Svanētijas ciems	
4.	Iraka	zikurāts	Babilona (Asīrija)	

5.	(Gruzija)	Akropolis	Mēnas salas apglabājums	
6.	Skotija	Apbedījumu vieta - kurgāns	Tēbas “dzīvo pilsēta”	
7.	Dānija	Luksoras templis	Skara Braje	
8.	Ēģipte	Neolīta apmetums	Atēna	

DARBA LAPA "PARĪZE 14.-19.gs"

1. Kā var raksturot viduslaiku Parīzes plānojumu?

2. Kādas izmaiņas notika tiltu būvniecībā 17.gs? Nosauciet Parīzes slavenus tiltus

3. Kādi pilsētbūvniecības ansambļi uzbūvēti Parīzē 17.gs?

4. Aprakstiet jauno pilsētas laukumu pazīmes?

5. Kādas ir Versaļas regulārā parka pazīmes?

6. Kurš no minētiem cilvēkiem īstenoja Parīzes pārbūves projektu 19.gs?

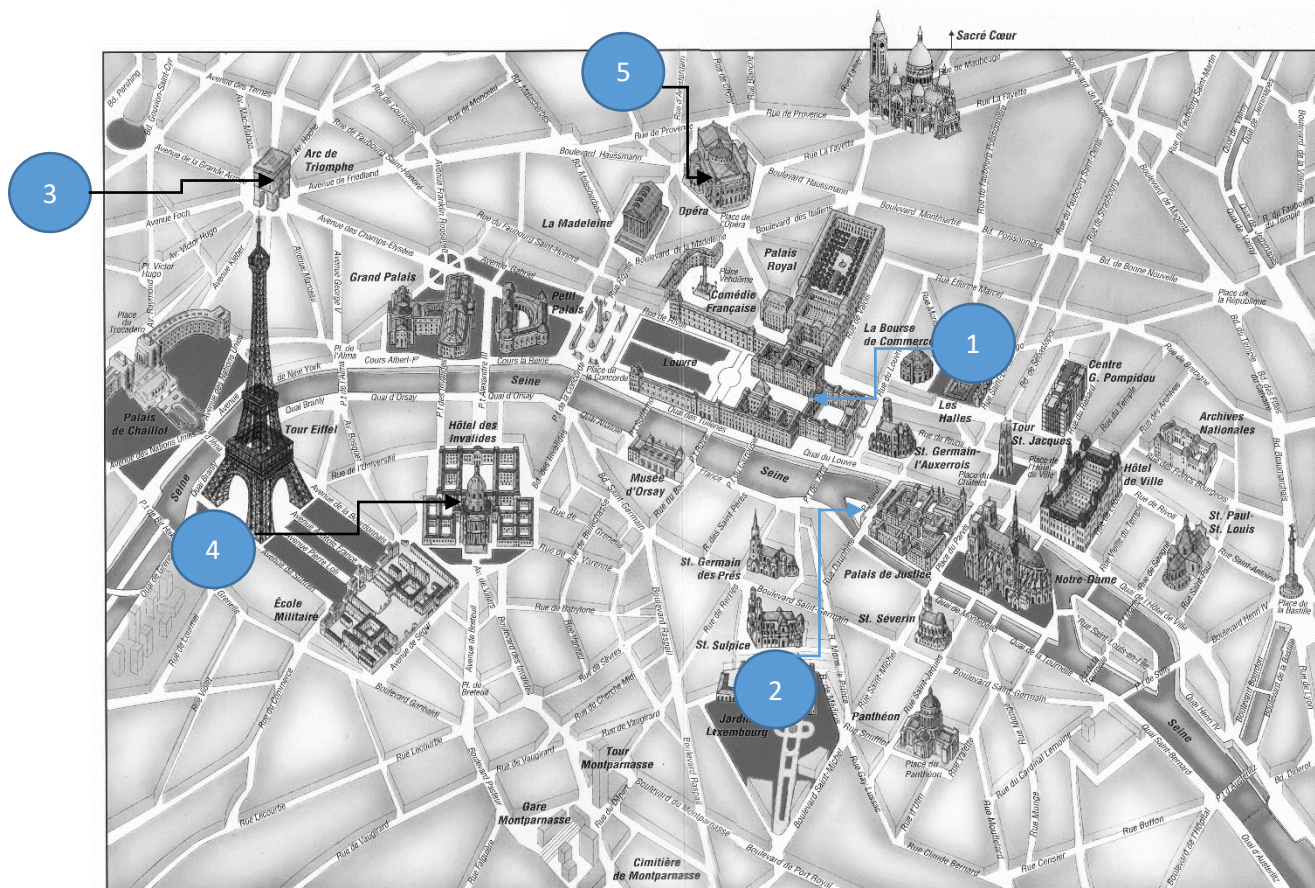
____ Žermēns Pilons

____ *Žils Mansārs* – Arduēns

____ Žoržs Ežēns Osmans

7. Kādi pilsētbūvniecības principi bija izstrādāti Parīzes pārplānošanas laikā?

8. Nosauciet uz kartes uzrādītus pilsētbūvniecības objektus

© Routemaster

DAUGAVPILS BŪVNICĪBAS TEHNIKUMS

PĀRBAUDES DARBS

Pilsētbūvniecībā (programma “Arhitektūra”)

Ievads pilsētbūvniecībā : protopilsētas

Vārds, uzvārds:

Grupa:

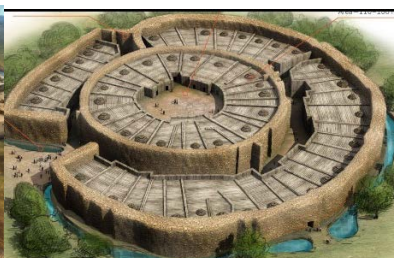
Datums:

Rezultāti: (aizpilda skolotājs)

Punktu skaits: 22 / _____ Izpildītā darba apjoms: _____% Vērtējums: _____
MAX un IEGŪTIE

Vērt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punktu skaits	0	2	4	7	10	13	15	18	20	22
%	0	9,09	18,18	31,82	45,45	59,09	68,18	81,82	90,91	100

1.UZDEVUMS. Apskatieties attēlus un nosauciet vispazīstāmākas protopilsētas. Pierakstiet nosaukumu un kādas valsts teritorijā tās atrodas šodien. (Punkti _____ no 6)

1)

2)

3)

2.UZDEVUMS. Atbildiet uz jautājumiem (Punkti _____ no 10)

2.1 Kas ir apdzīvota vieta?

2.2.Kādi faktori bija noteicošie apmetņu/protopilsētu ierīkošanas vietas izvēlei ?

2.3 Kādi sabiedrības procesi veicināja pirmo pilsētu attīstību?

2.4.Kādi pilsētas apbūves elementi bija raksturīgi protopilsētām?

2.5.Kas ir urbanizācija?

3.UZDEVUMS.Apskatieties senākās sakrālas būves un pierakstiet būvju veida nosaukumu
(Punkti _____ no 6)

1)

2)

3)

Vērtēšanas kritēriji:

Uzdevums	Pārbaudāmā prasme	Punkti	Piezīmes
1	Prasme orientēties pilsētbūvniecības vēstures posmu raksturojumos	1	2 punkti par katru saturiski un gramatiski pareizu atbildi
	Prasme pareizi pielietot valodu un terminus	1	
2	Terminoloģijas zināšanas	1	2 punkti par katru saturiski un gramatiski pareizu atbildi
	Pareizrakstības normu ievērošana	1	
3	Saturiskā atbilstība uzdevumam	2	
	Atbildes pilnība un pamatotība	2	
	Tematam atbilstošas valodas (vārdu izvēle, daudzveidīgas teikumu konstrukcijas) izmantošana, pareizrakstība	1	

DAUGAVPILS BŪVNICĪBAS TEHNIKUMS

PĀRBAUDES DARBS

Pilsētbūvniecībā (programma “Arhitektūra”)

VIDUSLAIKU PILSĒTAS

Vārds, uzvārds:

Grupa:

Datums:

Rezultāti: (aizpilda skolotājs)

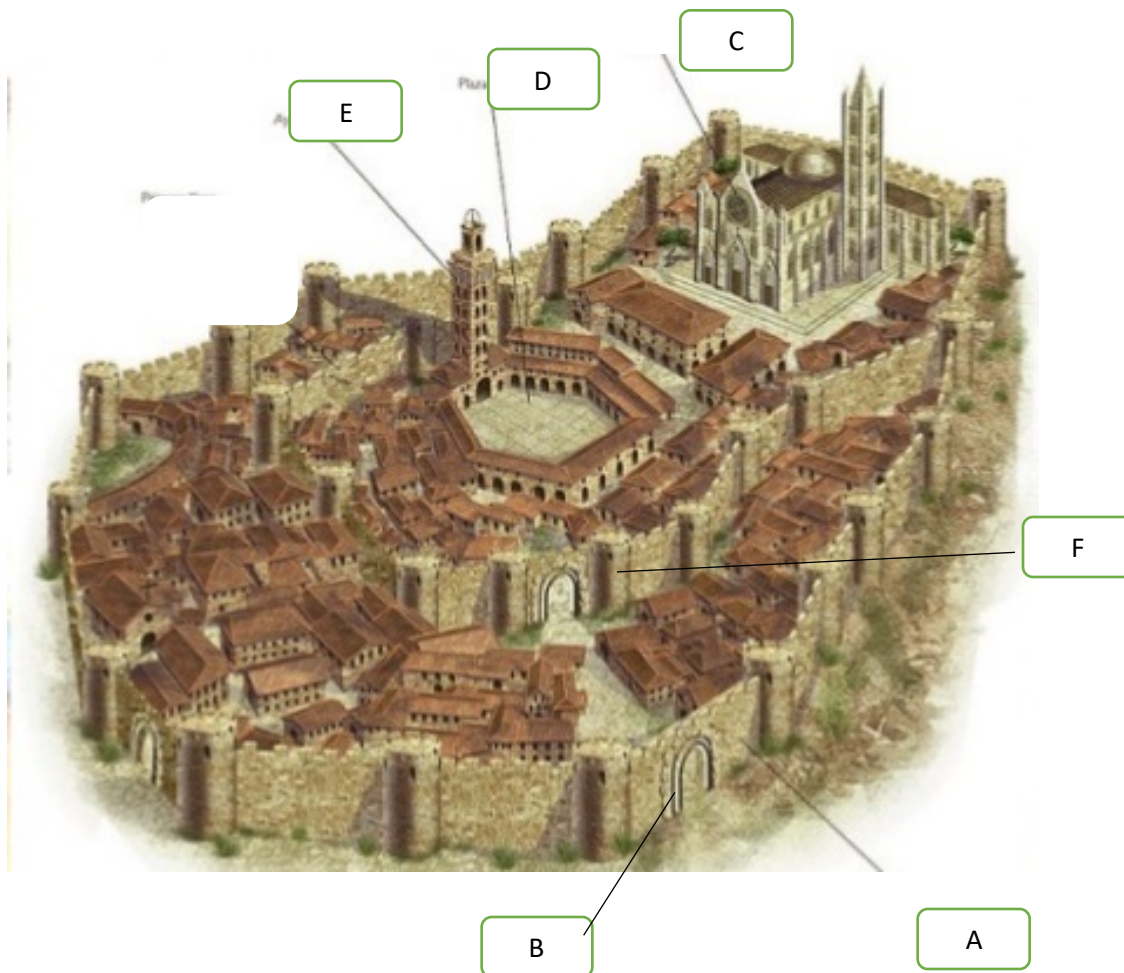
Punktu skaits: 17 / _____ Izpildītā darba apjoms: _____% Vērtējums: _____
MAX un IEGŪTIE

Vērt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punktu skaits	0	2	3	5	8	10	12	14	16	17
%	0	11,76	17,65	29,41	47,06	58,82	70,59	82,35	94,12	100

1.UZDEVUMS. Atbildiet uz jautājumiem (Punkti _____ no 6)**1.1.**Kurā gadsimta sāka veidoties viduslaiku pilsētas? (Punkti ____ no 2)

1.1.Kādi procesi sekmēja pilsētu uzplaukumu viduslaikos? (Punkti ____ no 2)

1.2.Kur dibināja/būvēja jaunās pilsētas viduslaikos? (Punkti ____ no 2)

2.UZDEVUMS Apskatieties viduslaiku pilsētas plānu un nosauciet pilsētbūvniecības elementus : (Punkti _____ no 6)

A _____ B _____
 C _____ D _____
 E _____ F _____

3.UZDEVUMS Kas ir rāte (rātsnams)? Aprakstiet rātsnama lomu sabiedriskajā dzīvē?
 (Punkti ____ no 2)

4.Padomājiet un uzrakstiet apkopojumā - kas ir raksturīgs viduslaiku pilsētu plānojumam un apbūvei. (Punkti ____ no 3)

Vērtēšanas kritēriji:

Uzdevums	Pārbaudāmā prasme	Punkti	Piezīmes
1	Prasme orientēties pilsētbūvniecības vēstures posmu raksturojumos	1	2 punkti par katru saturiski un gramatiski pareizu atbildi
	Prasme pareizi pielietot valodu un terminus	1	
2	Pilsētplānojuma elementu zināšanas	1	2 punkti par katru saturiski un gramatiski pareizu atbildi
	Pareizrakstības normu ievērošana	1	
3	Saturiskā atbilstība uzdevumam	1	2 punkti par katru saturiski un gramatiski pareizu atbildi
	Atbildes pilnība un pamatotība	1	

4	Saturiskā atbilstība uzdevumam	1	
	Atbildes pilnība un pamatotība	1	
	Tematam atbilstošas valodas (vārdu izvēle, daudzveidīgas teikumu konstrukcijas) izmantošana, pareizrakstība	1	

DAUGAVPILS BŪVNICĪBAS TEHNIKUMS

PĀRBAUDES DARBS

Pilsētbūvniecībā (programma “Arhitektūra”)

Pilsētbūvniecības vēsture

Vārds, uzvārds:

Grupa:

Datums:

Rezultāti: (aizpilda skolotājs)

Punktu skaits: 27 / _____ Izpildītā darba apjoms: _____% Vērtējums: _____
MAX un IEGŪTIE

Vērt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punktu skaits (no)	0	3	6	9	13	16	18	22	24	26
%	0	11,11	22,22	33,33	48,15	59,26	66,67	81,48	88,89	96,3

1.UZDEVUMS. Atbildiet uz jautājumiem: (Punkti _____ no 14)

- 1.1.Kādi sabiedrības procesi veicināja pirmo pilsētu (protopolsētu) attīstību?
- 1.2.Nosauciet 2 pasaulē slavenās protopilsētas
- 1.3.Kādi procesi sekmēja pilsētu uzplaukumu viduslaikos?
- 1.4.Kas raksturīgs viduslaiku pilsētu plānojumam?
- 1.5.Kādas ir regulāra parka pazīmes (pēc Versaļa parauga)?
- 1.6.Kādas ir renesanses pazīmes arhitektūrā un pilsētbūvniecībā (pēc Florences parauga)?
- 1.7.Kādi pilsētbūvniecības principi bija izstrādāti Parīzes pārplānošanas laikā (Barona Osmāna reformas?)

2.UZDEVUMS Uzrakstiet terminu definīcijas : (Punkti _____ no 8)

“apdzīvota vieta” -

“urbanizācija”-

“pilsētbūvniecības ansamblis”-

“republikas nozīmes pilsēta”-

3.UZDEVUMS. Renesanses arhitekti un filozofi veidoja “Ideālās pilsētas” koncepcijas. Padomājiet un uzrakstiet, kāpēc ideālās pilsētas plāns bija projektēts “zvaigznes” formā?
(Punkti _____ no 5)

Vērtēšanas kritēriji:

Uzdevums	Pārbaudāmā prasme	Punkti	Piezīmes
1	Prasme orientēties pilsētbūvniecības vēstures posmu raksturojumos	1	2 punkti par katru saturiski un gramatiski pareizu atbildi
	Prasme pareizi pielietot valodu un terminus	1	
2	Terminoloģijas zināšanas	1	2 punkti par katru saturiski un gramatiski pareizu atbildi
	Pareizrakstības normu ievērošana	1	
3	Saturiskā atbilstība uzdevumam	2	
	Atbildes pilnība un pamatotība	2	
	Tematam atbilstošas valodas (vārdu izvēle, daudzveidīgas teikumu konstrukcijas) izmantošana, pareizrakstība	1	